

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้
พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

วิลสา ผู้มีโชคชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ตุลาคม 2552

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้
พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
The Satisfaction of Thai Tourists Toward Learning Resources in
Sanam Chandra Palace, Nakhonphathom Province

วิลสา ผู้มีโชคชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ตุลาคม 2552
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์

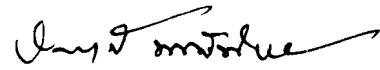
จังหวัดนครปฐม

ได้รับการอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

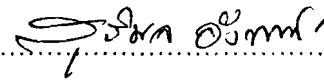
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

วันที่ 7 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2552

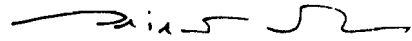
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี พงษ์ศิริบุญญ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

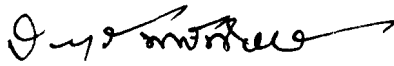
(ดร.สุวิมล อังควานิช)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

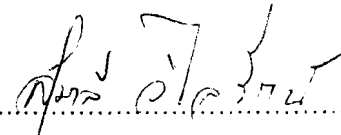
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาภรณ์ กุวัณนกุล)

ประธานกรรมการ

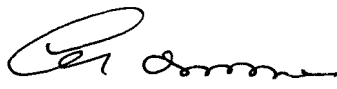
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี พงษ์ศิริบุญญ์)

ประธานสาขาวิชา

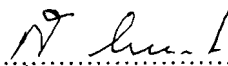
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี วิลัยรัตน์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผานิดดา อัจฉริยนนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(นางสาวสุรพร โชติธรรมโม)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

วิลสา ผู้มีโชคชัย. (2552). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวัง
สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. คณะกรรมการควบคุม :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี พงษ์ศิริบุญ, ดร.สุวิมล อังควาณิช

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของ
นักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบ
ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามข้อมูล
ทั่วไป และ 3) จัดอันดับความพึงพอใจที่มีต่อพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆภายในพระราชวัง
สนามจันทร์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยี่ยมชมพระราชวัง
สนามจันทร์ วันเสาร์และวันอาทิตย์ จำนวน 379 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งมี
ค่าความเชื่อมั่น 0.941 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติพรรณนา
ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติอนุमान
ประกอบด้วยค่า t-test, ค่าความแปรปรวนทางเดียว(one – way ANOVA) กำหนดนัยสำคัญทาง
สถิติที่ 0.05 และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์
โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้
พระราชวังสนามจันทร์ แตกต่างกันตามอายุ และระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05 แต่ไม่แตกต่างกันตามเพศ อาชีพ และจำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น
3. อันดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆ ภายใน
พระราชวังสนามจันทร์ พบว่านักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อพระที่นั่งพิมานปฐม เป็นอันดับ 1

Vilasa Poomechockchai. (2009). The Satisfaction of Thai Tourists Toward Learning Resources in Sanam Chandra Palace, Nakhonpathom Province. Master Thesis, M.A. (Social Sciences for Development). Bangkok : Graduate School, Chandrakasem Rajabhat University. Advisor Committee : Asst.Prof. Dr.Wimonruedee Phonghirun, Dr.Suwimol Unkawanich.

The objectives of this research were : 1) to study the satisfaction levels of Thai tourists toward learning resources in Sanam Chandra Palace , Nakhonpathom Province, 2) to compare the satisfaction levels of Thai tourists toward learning resources in Sanam Chandra Palace according to general information and 3) to rank the satisfaction of Residences in Sanam Chandra Palace. The samples were 379 of Thai tourists of learning resources in Sanam Chandra Palace on Saturday and Sunday. The data were collected by set of questionnaires with Cronbach's reliability 0.941 The statistics used for analyzing the data was descriptive statistics : frequency, percentage, mean and standard deviation. Hypothesis testing was analyzed by inferential statistics : t - test and one-way ANOVA with statistical significance at 0.05 level and analysis of pair comparison by using Scheffe'.

The results of this research were as follows:

1. The levels of the satisfaction of Thai tourists toward learning resources in Sanam Chandra Palace as a whole was at high level.
2. The levels of the satisfaction of Thai tourists toward learning resources in Sanam Chandra Palace were statistically different according to age and level of education with statistical significance at 0.05 level but not statistically different according to sex , occupation and experiences of other ancient palaces.
3. The first rank of Thai tourists satisfaction of residences in Sanam Chandra Palace was Bimarn Pathom Residence.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร. สุวิมล อังควานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่ได้สละเวลาในการให้คำแนะนำปรึกษา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาภรณ์ ภูวัฒนกุล ประธานสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี วิไลรัตน์ กรรมการสอบ ที่ได้สละเวลาในการรับเป็นคณะกรรมการ และคุณสุรีพร โชติธรรมโม ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำ แก่ไขวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, อาจารย์สมประสงค์ รุ่งเรือง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ทิพย์ สาขลวิจารณ์ และนายสัตยชาติ วัชรารักษ์ ผู้ดูแลพระราชวังสนามจันทร์ ที่ให้คำแนะนำ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเพื่อนๆ สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา รุ่น 7 ทุกท่านที่ คอยให้การสนับสนุน มีส่วนส่งเสริมให้ข้าพเจ้าศึกษาต่อจนสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และน้องสาว ที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์อันใดที่เกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัย ขอมอบแต่อาจารย์ คณะกรรมการ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

(นางวิลสา ผู้มีโชคชัย)

7 ตุลาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
นิยามศัพท์	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	16
แหล่งเรียนรู้	23
ประวัติพระราชวังสนามจันทร์	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 (ต่อ)	
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	48
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	50
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน	55
ตอนที่ 4 การจัดอันดับความพึงพอใจต่อพระที่นั่งฯและพระตำหนัก	63
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	64
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	67
สรุปผลการวิจัย	67
อภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	78
ประวัติย่อผู้วิจัย	106

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	48
4.2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยรวม	50
4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ด้านเนื้อหา	50
4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ด้านบุคลากร	52
4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ด้านบริการ	53
4.6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ด้านสถานที่	54
4.7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ด้านราคา	55
4.8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ตามเพศ	56
4.9	การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ตามเพศ	56
4.10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เป็นรายด้านตามอายุ	57
4.11	การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยรวมและรายด้านตามอายุ	57
4.12	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ตามอายุ เป็นรายคู่	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เป็นรายด้านตามระดับการศึกษา	59
4.14	การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐมโดยรวมและรายด้าน ตามระดับการศึกษา	59
4.15	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่	60
4.16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เป็นรายด้านตามอาชีพ	61
4.17	การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยรวมและรายด้าน ตามอาชีพ	61
4.18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ตามจำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น	62
4.19	การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ตามจำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น	62
4.20	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ตามข้อมูลทั่วไป	63
4.21	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อพระที่นั่งฯและพระตำหนักฯ ภายในพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม	64
4.22	คำร้อยละข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจ	65

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
1.2	องค์ประกอบของการท่องเที่ยว	18

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีเทศกาล วัฒนธรรม และประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตที่น่าสนใจซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกที่จะไปท่องเที่ยวตามความสนใจแต่ละบุคคล การท่องเที่ยวจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่บุคคลใช้เป็นที่พักผ่อน (รุจิร ภูสาระ. 2545 : 2) ซึ่งปัจจุบันกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้มีการพัฒนารูปแบบให้นักท่องเที่ยวเลือกตามความต้องการหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวด้านสังคม และวัฒนธรรม โดยมุ่งที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมอันดีงาม และโบราณสถานโบราณวัตถุต่างๆ (ชุตาศิริไพบุลย์สินธ์. 2549 : 2) โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการท่องเที่ยวที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ซึ่งเป็นชาติเก่าแก่ มีอารยธรรมมาแต่โบราณกาล ดังปรากฏศิลปวัฒนธรรมประจำชาติสืบทอดให้เห็นเป็นประจักษ์พยานอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ยังแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยที่สร้างสรรค์ประวัติศาสตร์สถานเป็นอนุสรณ์แสดงถึงศิลปวัฒนธรรม แม้ว่าสิ่งเหล่านี้จะสร้างด้วยวัสดุที่คงทน และเป็นสิ่งก่อสร้างที่ค่อนข้างแข็งแรงมั่นคง อันทำให้สามารถคงสภาพมาจนถึงปัจจุบันได้ แต่ก็พบว่า มีสภาพชำรุดทรุดโทรมไปมากบ้าง น้อยบ้าง และมีการเสื่อมสลายได้ถ้าขาดการดูแลรักษา ซึ่งโบราณวัตถุและโบราณสถานเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญ และความเป็นชาติของบ้านเมือง ดังนั้น จึงมีความสำคัญยิ่งดังกระแสน้ำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันว่า “การสร้างอาคารสมัยนี้คงจะเป็นเกียรติสำหรับผู้สร้างคนเดียว แต่เรื่องโบราณสถานนั้นเป็นเกียรติของชาติ อีฐเก่าๆ แผ่นเดียว มีค่าควรที่จะช่วยกันรักษาไว้ ถ้าเราขาดสุขุทัย อุตสาห และกรุงเทพฯ แล้ว ประเทศก็ไม่มีจุดหมาย” (มูลนิธิพระดาบส. 2552 : 42)

นอกจากนั้นการท่องเที่ยวมีส่วนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ และวิสัยทัศน์ นับได้ว่าการท่องเที่ยวสามารถก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาคน (วิภาวรรณ พัฒนพงษ์. 2547 : 1)รัฐบาลจึงมีนโยบายปฏิรูปการศึกษามุ่งเน้นพัฒนา

เด็กและเยาวชนสนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา โดยส่งเสริมให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยว ทัศนศึกษาของเยาวชนให้มีลักษณะเรียนกับเที่ยวไปด้วยกันได้ (โสภณา สุจริตกุล. 2544 : 24) เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่าเป็นวัยที่เต็มเปี่ยมไปด้วยพลัง ความคิด และการเรียนรู้ เป็นความหวังของชาติทั้งในด้านดำรงรักษาและพัฒนาารรดกทาง ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 12) รัฐจึง ดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาขึ้น คือรัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้ง แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแหล่งข้อมูล และแหล่ง เรียนรู้อื่น อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 1) ซึ่งนโยบายปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำมาสู่การปฏิรูปการศึกษาและ กระบวนการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สิปปนนท์ เกตุทัต. 2542 : 7) แหล่งเรียนรู้ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้บุคคลแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองตามความ ต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 23) และเมื่อประชาชนได้มี โอกาสเรียนรู้ ทั้งโดยทางตรงคือจากการเรียนในสถาบันการศึกษาหรือในรูปแบบของการ เดินทางมาท่องเที่ยว ก็จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรัก ความหวงแหน ภาคภูมิใจ ตลอดจนกระตุ้นให้เกิดความรัก และความตระหนักในความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมของ ชาติอันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และฟื้นฟูให้เยาวชนรุ่นหลังต่อไป (จรีพร นาคสัมฤทธิ์. 2545 : 1)

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน จากหลักฐานทาง โบราณคดีที่ขุดพบทั้งโบราณวัตถุและโบราณสถาน และยังเป็นเมืองที่มีอารยธรรมเก่าแก่ นักประวัติศาสตร์หลายคนเชื่อว่านครปฐมเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรทวาราวดีมาก่อน ในอดีตประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพาะปลูก ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เป็นศูนย์กลางการ แลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์จากในป้ามายังกรุงเทพมหานคร จนกระทั่งปัจจุบันเป็นจังหวัดที่อุดม สมบูรณ์ด้วยผลผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรมการแปรรูปและสิ่งทอ เครื่องจักรกล จังหวัดนครปฐมจึงเป็นเมืองสำคัญทางเศรษฐกิจที่เป็นประตูสู่ภาคใต้ และมีแหล่งท่องเที่ยวทาง ประวัติศาสตร์ที่สำคัญและน่าสนใจ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐมและพุทธสมาคม จังหวัดนครปฐม. 2545 : 6) และเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ทางจังหวัด นครปฐมจึงเลือกพระราชวังสนามจันทร์เข้าสู่หลักสูตรการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็น แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งจะกระตุ้นให้ นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เกิดแรงบันดาลใจและสนใจใฝ่รู้มากขึ้น ตลอดจนสร้างความ ตระหนักและการปลูกจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าในการใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง (รุจิรี ภูสาระ. 2545 : 3)

พระราชวังสนามจันทร์เป็นสถานที่หนึ่ง ที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2450 โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้สร้างขึ้นใน

ขณะที่พระองค์ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร โดยทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ในการซื้อที่ดินและสร้างพระราชวังขึ้น ทั้งนี้ ทรงมีจุดมุ่งหมายที่จะให้พระราชวังสนามจันทร์เป็นค่ายหลวงสำหรับประชุมซ้อมรบเสือป่า เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นกองกำลังในการป้องกันประเทศชาติ มิให้ตกเป็นอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจตะวันตก พระราชดำริดังกล่าวจึงทำให้จังหวัดนครปฐมเป็นที่มั่นที่สงวนรองจากกรุงเทพมหานคร (กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์. 2545 : 27 - 28) พระราชวังสนามจันทร์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งทางประวัติศาสตร์ ในด้านการรักษาความมั่นคงของชาติ ทั้งยังมีความสำคัญทางศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้สิ่งก่อสร้างต่างๆ ก็มีคุณค่าสูงในทางสถาปัตยกรรมทั้งแบบไทยและแบบตะวันตก สถาปัตยกรรมทั้งหมดในพระราชวัง สนามจันทร์ จึงเป็นสมบัติของชาติที่อนุชนรุ่นหลังภาคภูมิใจต่อไป จังหวัดนครปฐมจึงได้จัดลำดับความสำคัญของพระราชวังสนามจันทร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานที่มีความสำคัญสูงสุดแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม (สำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครปฐม. 2542 : 3)

ปัจจุบันพระราชวังสนามจันทร์ อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวัง และเปิดให้เข้าชมตั้งแต่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546 การเข้าชมนอกจากนักท่องเที่ยวจะได้ชมความงดงามของสถาปัตยกรรมสิ่งก่อสร้างแล้ว ยังสามารถเข้าชมภายในพระที่นั่งและพระตำหนักต่างๆ ซึ่งจัดแสดงสิ่งของมีค่า ศิลปวัตถุ และรูปภาพ ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) และสิ่งของที่ประมุขประเทศและผู้นำประเทศรวมถึงบุคคลสำคัญต่างๆ ทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ซึ่งสิ่งของบางส่วนได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำมาจัดแสดงที่พระราชวังสนามจันทร์ (สำนักพระราชวัง. 2550 : 8) การเข้าชมทำได้โดยการซื้อบัตรเข้าชมในราคาผู้ใหญ่ 30 บาท เด็ก 10 บาท และนักท่องเที่ยวต่างชาติดูราคา 50 บาท ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ นำชมและอธิบายประวัติความเป็นมาของพระราชวังสนามจันทร์ ลักษณะสถาปัตยกรรม และศิลปวัตถุที่จัดแสดง ให้ความรู้แก่ผู้เข้าชมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และมีเจ้าหน้าที่นาฏศิลป์แสดงละครจากบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมทั้งจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มให้บริการเช่ารถไฟฟ้า เช่าจักรยานน้ำ ล่องชมบรรยากาศและทิวทัศน์โดยรอบสระน้ำบริเวณพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์และจากการที่สำนักพระราชวังได้เปิดพระราชวังสนามจันทร์ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชม ตั้งแต่ พ.ศ. 2546 ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เปิดใหม่ และยังมีผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมเป็นจำนวนน้อย จากสถิตินักท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ ในปี พ.ศ. 2551 วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม จำนวน 96,272 คน (งานประชาสัมพันธ์ พระราชวังสนามจันทร์. 7 มกราคม 2552 : 1) ถ้าเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 532,410 คน วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม (งานประชาสัมพันธ์ พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต. 6 มกราคม 2552 : 1) และพระราชวังบางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา ในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 536,663 คน วันที่

1 มกราคม - 31 ธันวาคม (งานประชาสัมพันธ์ - รับรองพระราชวังบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
12 มกราคม 2552 : 1)

จากสถิตินักท่องเที่ยวดังกล่าวเห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพระราชวังสนามจันทร์ มีความแตกต่างกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพระที่นั่งวิมานเมฆและพระราชวังบางปะอินอย่างมาก ทั้งที่สถานที่ทั้ง 3 แห่งนี้ มีความคล้ายคลึงกัน มีผู้บริหารและการบริหารจัดการในมาตรฐานเดียวกัน จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพและแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ตามข้อมูลทั่วไป
3. เพื่อจัดอันดับความพึงพอใจที่มีต่อพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆ ภายในพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

สมมติฐานของการวิจัย

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน ตามข้อมูลทั่วไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม วันเสาร์และวันอาทิตย์ จำนวน 35,901 คน ในรอบ 1 ปี วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม พ.ศ. 2551 (งานประชาสัมพันธ์ พระราชวังสนามจันทร์. 7 มกราคม 2552 : 1)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 379 คน คำนวณจากตารางของ เครซีและมอร์แกน (R.V. Krejcie & D.W. Morgan อ้างถึงใน สุวิมล ติรกาพันธ์. 2546 : 179)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

1.1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย

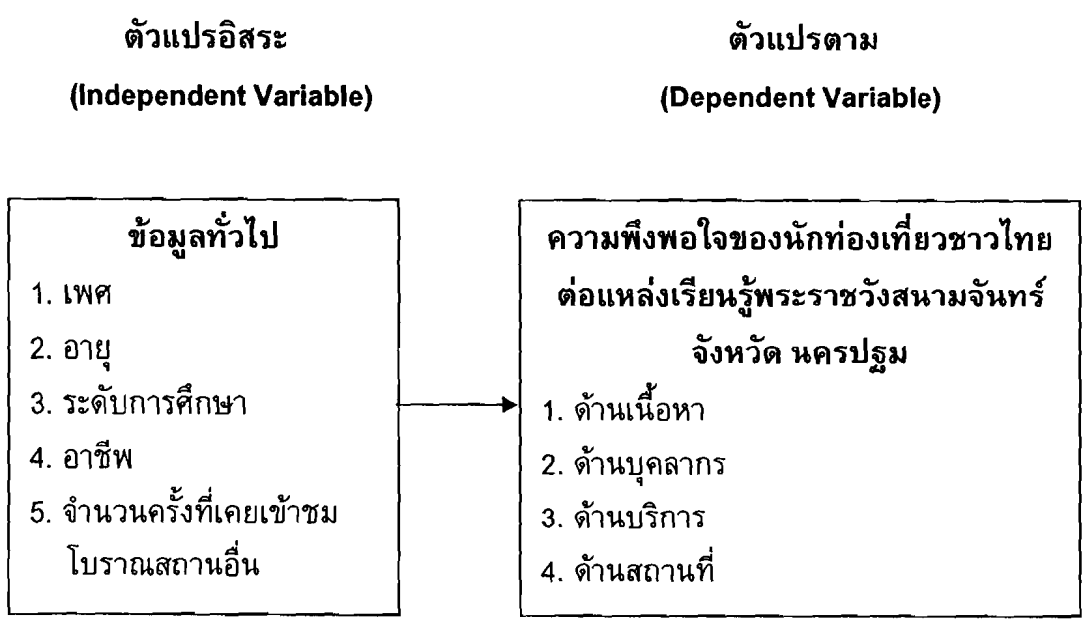
- (1) เพศ
- (2) อายุ
- (3) ระดับการศึกษา
- (4) อาชีพ
- (5) จำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม 5 ด้าน ได้แก่

- 2.1 ด้านเนื้อหา
- 2.2 ด้านบุคลากร
- 2.3 ด้านบริการ
- 2.4 ด้านสถานที่
- 2.5 ด้านราคา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ พอใจที่มีต่อองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบระดับการรับรู้ผลจากการทำงานหรือประสิทธิภาพของสินค้า และบริการกับความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อสินค้าหรือบริการ

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลความรู้หรือศูนย์ข้อมูลความรู้ที่รวมสาระความรู้ อาจเป็นพิพิธภัณฑ์ ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ความรู้หรือบุคคลที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน

ความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกชอบ พอใจ ที่มีต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ในด้านต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านบุคลากร ด้านบริการ ด้านสถานที่ และด้านราคา

ด้านเนื้อหา หมายถึง การให้ความรู้ในด้านสถาปัตยกรรมของสิ่งก่อสร้าง สิ่งของที่จัดแสดง ภาพถ่าย บอร์ดบรรยายประวัติความเป็นมาของพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่าง ๆ รวมถึงเอกสารแผ่นพับที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆภายในพระราชวังสนามจันทร์

ด้านบุคลากร หมายถึง การให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่นำชมต่อการนำชมพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ให้บริการในส่วนต่างๆของพระราชวังสนามจันทร์ในด้านบุคลิกภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุภาพ และมีจิตบริการ

ด้านบริการ หมายถึง การให้บริการของเจ้าหน้าที่นำชมมีจำนวนเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชม มีความสะดวกรวดเร็ว ความเสมอภาค และกระตือรือร้นในการให้บริการ

ด้านสถานที่ หมายถึง สภาพแวดล้อม ความสะอาด ความปลอดภัย รวมถึงป้ายบอกทาง สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในพระราชวังสนามจันทร์

ด้านราคา หมายถึง ราคาบัตรเข้าชม ราคาค่าเช่ารถไฟฟ้า และของที่ระลึกที่จำหน่ายภายในร้านค้าสวัสดิการ

นักท่องเที่ยวชาวไทย หมายถึง ผู้เข้าชมพระราชวังสนามจันทร์ชาวไทย ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ที่เดินทางมาท่องเที่ยวและหาความรู้ในพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

แหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ หมายถึง แหล่งข้อมูลความรู้ในพระราชวังซึ่งประกอบด้วยพระที่นั่งฯ พระตำหนักฯ สิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น ที่จังหวัดนครปฐม ซึ่งประกอบด้วย พระที่นั่งพิมานปฐม พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี พระที่นั่งวัชรรมยา พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ พระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ พระตำหนักทับขวัญ พระตำหนักทับแก้ว เทวาลัยคเณศร์ และพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

จังหวัดนครปฐม หมายถึง จังหวัดหนึ่งในภาคกลางตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นจำนวนมาก และมีประวัติความเป็นมายาวนาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ในด้านต่างๆ
2. สามารถนำไปปรับปรุงการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
  - 1.1 ความหมายของความพึงพอใจ
  - 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
  - 1.3 ความพึงพอใจกับการให้บริการ
  - 1.4 การวัดความพึงพอใจต่อการบริการ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
  - 2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว
  - 2.2 ความหมายของนักท่องเที่ยว
  - 2.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว
  - 2.4 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้
  - 3.2 การจัดศูนย์การเรียนรู้ในประเทศไทย
  - 3.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้
4. ประวัติพระราชวังสนามจันทร์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ มีผู้ได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

1. ความหมายของความพึงพอใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 910) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความพึงพอใจ” หมายถึง ความรู้สึกของผู้มารับบริการตามประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าไปติดต่อขอรับบริการจากสถานบริการนั้นๆ

ฟิปปโป (Fippo. 1961 ; อ้างถึงใน หลุย จำปาเทศ. 2543 : 23) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นเรื่องของสภาพจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลที่จะแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงาน

กู๊ด (Good. 1973 ; อ้างถึงใน จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2545 : 8) ให้ความหมายของ ความพึงพอใจว่า หมายถึง สภาพคุณภาพ หรือระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ทำอยู่

เชลลี่ (Shelly. 1975 ; อ้างถึงใน หลุย จำปาเทศ. 2543 : 23) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ความสุขสามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีกดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและมีความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกในทางบวกอื่นๆ

1. ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความสุข มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน และระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจ จะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ

2. สิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจของมนุษย์ ได้แก่ ทรัพยากร (Resource) หรือสิ่งเร้า การวิเคราะห์ระบบความพึงพอใจคือ การศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจและความสุขแก่มนุษย์ ความพึงพอใจจะเกิดได้มากที่สุด เมื่อมีทรัพยากรที่เป็นที่ต้องการครบถ้วน

คอตเลอร์ (Kotler. 1997 ; อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2541 : 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกระดับบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ผลจากการทำงานหรือประสิทธิภาพของสินค้าและบริการ กับความคาดหวังของลูกค้าและบริการ กล่าวคือ ถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นต่ำกว่าความคาดหวังจะทำให้เกิดความไม่พอใจ ถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นตรงกับความคาดหวังจะทำให้เกิดความพึงพอใจ และถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นสูงกว่าความคาดหวัง จะทำให้เกิดความประทับใจ

กิตติมา ปรีดีติติก (2535 : 321) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจ ที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ ของงานและเขาได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาได้

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบและความคาดหวังที่มีต่อสินค้า หรือบริการ ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้นได้

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจมีทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ได้แก่ ทฤษฎีความต้องการ ทฤษฎีความคาดหวัง และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ มีสมมติฐาน ดังนี้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. 2547 : 138)

(1) มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่สิ้นสุดถ้าความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ โดยไม่มีที่สิ้นสุด ตั้งแต่เกิดจนตาย

(2) ความต้องการของมนุษย์มีการเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยเมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็就会被เรียกร้องตอบสนองทันที

(3) มนุษย์จะแสวงหาความต้องการที่สำคัญที่สุดหรือมากกว่าก่อน และจะสนใจความต้องการที่มีความสำคัญรองลงมาในลำดับต่อไป

ลำดับชั้นความต้องการตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์มี 5 ชั้น ดังนี้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. 2547 : 138)

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) ได้แก่ ความต้องการในสิ่งที่จำเป็นต่อร่างกาย และการดำรงชีวิต เช่น น้ำดื่ม อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ ฯลฯ ซึ่งความต้องการดังกล่าวขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดในการดำรงชีวิต ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองชีวิตก็จะดำรงอยู่ไม่ได้

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ได้แก่ ความปลอดภัยต่อร่างกายชีวิต และทรัพย์สิน เช่น ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ อาชญากรรม อันตรายต่างๆ จากการบริโภค และการเดินทางท่องเที่ยว ความมั่นคงในการทำงาน และความปรารถนาจะอยู่ในสังคมที่เป็นระเบียบและความสามารถคาดหมายได้ แต่ละบุคคลรู้ถึงข้อจำกัด หรือขอบเขตของพฤติกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม

3. ความต้องการได้รับการยอมรับในสังคม (Belonging / Social Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะเข้าร่วม การให้และได้รับความรัก ความเป็นมิตร ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน หมู่คณะ และสังคม ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและให้บุคคลอื่นยอมรับในความสำคัญของตน

4. ความต้องการการยกย่องนับถือ (Esteem Needs) ได้แก่ ความต้องการมีชื่อเสียง มีความรู้ความสามารถ ความสำเร็จ มีศักดิ์ศรี มีฐานะดี มีความเป็นอิสระและมีเสรีภาพ อยู่ในความหรูหราเป็นที่รู้จักและได้รับความยกย่องยอมรับนับถือจากบุคคลทั้งหลายในสังคม

5. ความต้องการได้รับความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (Self - Actualization Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดหรือสิ่งที่ตั้งปรารถนาสูงสุดเอาไว้ โดยใช้ความสามารถต่างๆ อย่างที่มีอยู่ เช่น การเป็นผู้บริหารระดับสูงสุด เป็นผู้นำประเทศ ซึ่งเป็น

ความต้องการพิเศษขั้นสูงสุด นึกอยากได้หรือนึกอยากเป็น แต่ในความเป็นจริงไม่อาจเสาะแสวงหา มาได้ ทั้งนี้แต่ละคนย่อมมีความรู้สึกนึกคิดแตกต่างกันไป

ลักษณะของทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ คือ ความต้องการเหล่านี้จะมีอยู่ตลอดเวลา เมื่อความต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนองก็จะเกิดความต้องการขั้นต่อมาเป็นขบวนการที่ไม่ สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองก็จะนำไปสู่ความพึงพอใจ

2.2 ทฤษฎีความคาดหวังเป็นรูปแบบของการรับรู้จากการประมวลความคิดของ การจูงใจ ยึดกระบวนการคิดจากจิตใต้สำนึกของคนด้วยการประเมินสถานการณ์ จึงกลายเป็น ทฤษฎีการตัดสินใจด้วย ซึ่งอธิบายได้ว่าคนจะตัดสินใจว่าจะทำอะไรด้วยการประเมินผลลัพธ์ที่ ออกมาและความน่าจะเป็นไปได้กับตัวของเขา การศึกษาทฤษฎีความคาดหวัง โดยการวิเคราะห์ ธรรมชาติของผู้กระทำ พบว่าพฤติกรรมนั้น จะถูกตัดสินใจโดยผู้กระทำมากกว่าผู้ถูกกระทำ และ ความต้องการของคนจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของร่างกายและจิตใจเป็นหลักโดยความต้องการนี้จะ ถูกสะสมมาเรื่อยๆ จากอดีตจนถึงปัจจุบันของคน ความต้องการของคนอาจก่อให้เกิดความเครียด เมื่อใดความเครียดเกิดขึ้น เมื่อนั้นคนก็จะพยายามขจัดหรือปลดปล่อยมันออกไปด้วยพฤติกรรม หรือการกระทำต่างๆที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ความต้องการขจัดความเครียดหรือการปลดปล่อย ความเครียดนี้ คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาของคน และความเป็นคนก็จะเห็นได้จากความ แตกต่างกันในด้านความสามารถตรงนี้ ดังนั้นความคาดหวังของคนจึงเป็นตัวนำในการจูงใจให้ เกิดพฤติกรรมตลอดมา คนมีความคาดหวังในความคิดไว้ก่อนเสมอไม่ว่าคนจะนึกอะไร (Kurt Lewin. 1951 ; อ้างถึงใน หลุย จำปาเทศ. 2543 : 55) นอกจากนี้ทฤษฎีความคาดหวังยังเป็น ทฤษฎีที่กล่าวว่า บุคคลจะเกิดความพึงพอใจก็ต่อเมื่อบุคคลประเมินแล้วว่าการบริการนั้น ๆ จะ นำผลตอบแทนมาให้ ซึ่งได้มีการตัดสินใจล่วงหน้าแล้วว่า คุณค่าของการบริการจากสิ่งที่ได้รับ เช่น ความยิ้มแย้มแจ่มใส ความกระตือรือร้นในการบริการ ความสะดวกรวดเร็วในการบริการ ฯลฯ เลือกเอาบริการที่นำผลลัพธ์และประเมินเปรียบเทียบผลลัพธ์ต่างๆ จึงเกิดความพอใจ

ความหมายของการบริการ

การบริการ ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริการไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 810) ได้ให้คำจำกัดความของ คำว่า การบริการ หมายถึง การปฏิบัติรับใช้การให้ความสะดวกต่างๆ เช่น ให้บริการหรือใช้ บริการ เป็นต้น

กรอนรอส (Gronross. 1990. อ้างถึงใน สุจินต์ ธารายุทธ. 2540 : 15) กล่าวว่า การ บริการ หมายถึงกิจกรรมหนึ่งหรือชุดของกิจกรรมหลายอย่างที่มีลักษณะได้มาจับต้องไม่ได้ ซึ่ง โดยทั่วไปไม่จำเป็นต้องทุกกรณีที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับพนักงานบริการ และหรือลูกค้ากับบริษัทผลิตสินค้า และหรือลูกค้ากับระบบของการให้บริการที่ได้จัดไว้ เพื่อช่วย ผ่อนคลายปัญหาของลูกค้า

สแตตัน (Staton, 1981;อ้างถึงใน อมร รักษาสัตย์. 2542 : 32) กล่าวว่า การบริการ หมายถึง กิจกรรม หรือผล ประโยชน์ใดๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการให้เกิดความพึงพอใจ ด้วยลักษณะเฉพาะของตัวเอง ซึ่งไม่สามารถจับต้องได้ และไม่จำเป็นต้องอยู่รวมกับการขายสินค้าหรือบริการใดๆ การให้บริการอาจจะเกี่ยวข้องกับการใช้หรือไม่ใช้สินค้าที่มีตัวตน แต่ไม่ได้แสดงความเป็นเจ้าของสิ่งนั้น

ฟิลิปป์ คอทเลอร์ (Philip Kotler. 2000 ; อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2541 : 7) การบริการ คือ กิจกรรมหรือผล ประโยชน์ใดๆ ที่บุคคลหนึ่งๆ สามารถเสนอให้อีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งการบริการเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ และไม่ทำให้เกิดความเป็นเจ้าของใดๆ ทั้งสิ้น และการบริการดังกล่าวอาจเกี่ยวข้อง หรือไม่เกี่ยวข้องการผลิตสินค้าก็ได้

ปรัชญา เวสารัชช (2540:38) กล่าวถึงการให้บริการประทับใจว่า เป็นบริการที่ผู้รับเกิดความประทับใจในสิ่งที่ดี เกิดความสุขความพอใจ ชื่นชมและอยากใช้บริการอีก

คำว่า การบริการ ในภาษาอังกฤษมักมีคำที่ใช้กันอยู่ 2 คำ คือ “Service และ Hospitality” ซึ่ง จินตนา บุญปงการ (2543 : 68) ให้คุณลักษณะของการบริการที่ดีตามคำภาษาอังกฤษว่า SERVICE ดังนี้

S = Service mind คือ การมีใจใ้บริการ ปรารถนาให้ผู้อื่นพึงพอใจและสุขใจ

E = Enthusiasm คือ การมีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการ

R = Readiness คือ การมีความพร้อมทั้งบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้บริการ

V = Value คือ การตระหนักถึงคุณค่าในงานบริการที่ทำว่าเป็นงานที่มีประโยชน์มีคุณค่าและสามารถสร้างความภาคภูมิใจให้กับชีวิตได้

I = Interested คือ มีความสนใจ ใส่ใจ ในงานบริการที่ทำด้วยความเต็มใจ

C = Cleanliness คือ ความสะอาด การบริการที่ดี อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ หรือ พนักงานบริการต้องมีความสะอาด

E = Endurance คือ ความอดทนอดกลั้น งานบริการจะต้องพบเจอกับบุคคลหลายประเภท ทั้งประเภทเฉยๆ ร้อนรน จุกจิกจู้จี้ขี้บ่น ผู้ให้บริการต้องมีความอดทน

S = Smile คือ การยิ้มแย้มแจ่มใส มีมิตรภาพต่อผู้มารับบริการทุกคนโดยทั่วหน้า ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะใดๆ ทั้งสิ้น

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2545 : 8) ได้ให้ความหมาย SERVICE ไว้ดังนี้

1. ความยิ้มแย้มแจ่มใจ (Smile and Sympathy) หมายถึง ความยิ้มแย้มแจ่มใสของผู้ให้บริการ และความเห็นอกเห็นใจต่อผู้มาขอใช้บริการ ซึ่งนักบริการที่ดี จะต้องมึลักษณะดังกล่าวอยู่ในตัวเอง เพราะจะทำให้ผู้มาใช้บริการมีความรู้สึกเป็นมิตรและรู้สึกถึงความอบอุ่นที่ได้รับจากผู้ให้บริการ

2. ตอบสนองความต้องการได้รวดเร็ว (Early Response) หมายถึง ความสามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าด้วยความรวดเร็ว และทันกับความต้องการของลูกค้า ซึ่ง

ทำให้บริการต้องตระหนักว่า ลูกค้าที่มาขอรับบริการต้องการความรวดเร็ว และเวลาของผู้มาขอใช้บริการมีค่า ดังนั้น การตอบสนองด้านการบริการที่รวดเร็ว จะช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้เป็นอย่างดี

3. เคารพในสิทธิของลูกค้า (Respectful) หมายถึง การที่ผู้ให้บริการต้องเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของผู้มาใช้บริการ มีการให้เกียรติแก่ลูกค้าเสมอ เช่น ธนาคารทหารไทยได้แสดงการให้เกียรติผ่านทางโทรทัศน์ว่าลูกค้าที่เข้าใช้บริการของธนาคารทุกคนไม่ว่าจะมีอาชีพใดก็ตามก็จะได้รับบริการที่เท่าเทียมกันทุกคน

4. มีความเต็มใจในการทำงาน (Voluntaries Manner) หมายถึง ผู้ให้บริการต้องทำหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ไม่ได้ถูกบังคับให้ทำและทำด้วยใจรักที่จะเป็นนักบริการ มีความเสียสละเวลาของตนในการให้บริการลูกค้า

5. มีภาพลักษณ์ที่ดี (Image) หมายถึง การที่ผู้ให้บริการต้องแสดงออกซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีทั้งภาพลักษณ์ส่วนตัวและภาพลักษณ์ขององค์กร ทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นในบุคคลและองค์กรนั้นๆ มากขึ้น ซึ่งจะเป็นในลักษณะเดียวกันกับการที่ผู้บริโภคเชื่อมั่นในตราสินค้าที่ดีมีคุณภาพ

6. กริยาอ่อนโยน (Courtesy) หมายถึง ผู้ให้บริการต้องมีกริยาอ่อนโยน พุดจา ด้วยท่าทีที่สุภาพ ไม่พุดจาหยาบกระด้าง และมีความนอบน้อมถ่อมตน

7. มีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) หมายถึง นักให้บริการ จะต้องมีความกระตือรือร้นในขณะที่ให้บริการ ซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการได้รับความพอใจและรู้สึกถึงความใส่ใจ

3. ความพึงพอใจกับการให้บริการ

มิเล็ท (John D. Millett. 1954 ; อ้างถึงใน จินตนา บุญบงการ. 2543 : 69) อธิบายว่า บริการสาธารณะที่น่าพึงพอใจ หรือความสามารถในการที่จะพิจารณาว่าบริการสาธารณะนั้นจะเป็นที่พึงพอใจหรือไม่นั้นพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. การให้บริการอย่างเสมอภาค คือ ความสามารถในการจัดบริการอย่างยุติธรรมโดยลักษณะการจัดการนั้นจะต้องเป็นไปอย่างสม่ำเสมอแก่ผู้รับบริการ

2. การให้บริการอย่างทันเวลา คือ ความสามารถในการจัดบริการให้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเวลา ตามลักษณะของความจำเป็นเร่งด่วนในการบริการ และความต้องการของประชาชนในบริการนั้นๆ

3. การให้บริการอย่างพอเพียง คือ ความสามารถในการจัดบริการอย่างพอเพียงแก่ความต้องการของผู้รับบริการ

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง คือ ความสามารถในการจัดบริการอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดชะงักหรือติดขัดในการบริการนั้นๆ

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า คือ ความสามารถในการพัฒนาบริการที่จัดให้ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพให้มีความเจริญก้าวหน้าตามลักษณะของการบริการนั้นขึ้นเรื่อยๆ

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2545 : 27 - 28) กล่าวว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นการแสดงออกในทางบวกของผู้รับบริการต่อการบริการอันเป็นผลมาจากการประเมินเปรียบเทียบสิ่งที่ผู้รับบริการได้รับในการบริการกับสิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวังว่าจะได้รับการบริการในแต่ละสถานการณ์ของการบริการที่เกิดขึ้น ซึ่งความรู้สึกนี้สามารถแปรเปลี่ยนได้หลายระดับตามปัจจัยแวดล้อม และเงื่อนไขของการบริการในแต่ละครั้ง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีปัจจัยสำคัญๆ คือ

1. ผลสัมฤทธิ์บริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับบริการที่มีลักษณะคุณภาพ และระดับการให้บริการตรงกับความต้องการ ความเอาใจใส่ขององค์กร บริการออกแบบผลสัมฤทธิ์ด้วยความสนใจในรายละเอียดของสิ่งที่ลูกค้าต้องการในชีวิตประจำวัน วิธีการใช้ หรือสถานการณ์ที่ลูกค้าใช้สินค้าหรือบริการแต่ละอย่าง และคำนึงถึงคุณภาพของการนำเสนอบริการเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการจะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า เช่น บริษัทบ้านจัดสรรแห่งหนึ่งยอมลงทุนใช้วัสดุสร้างและตกแต่งบ้านที่มีคุณภาพด้วยคำนึงถึงความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญ

2. ราคาค่าบริการความพึงพอใจของผู้รับบริการขึ้นอยู่กับราคาค่าบริการที่ผู้รับบริการยอมรับ หรือพิจารณาว่าเหมาะสมกับคุณภาพของการบริการด้วยความเต็มใจ ที่จะจ่าย (Willingness to pay) ของผู้รับบริการ ทั้งนี้เจตคติของผู้รับบริการที่มีต่อราคาค่าบริการกับคุณภาพของการบริการของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันออกไป เช่น บางคนอาจจะพิจารณาว่า ราคาสินค้าหรือบริการที่มีราคาสูงเป็นสินค้าบริการที่มีคุณภาพสูง ในขณะที่ลูกค้าบางคนอาจพิจารณา ราคาค่าบริการตามลักษณะความยากง่ายของการให้บริการ เป็นต้น

3. สถานที่บริการการเข้าถึงบริการได้สะดวกเมื่อลูกค้ามีความต้องการยอมก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการบริการ ทำเลที่ตั้งและการกระจายสถานที่บริการให้ทั่วถึง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าจึงเป็นเรื่องสำคัญ เช่น ธนาคารมักจะอยู่ริมถนนสายสำคัญๆ และมีสาขาย่อยของธนาคารตามแหล่งชุมชนต่างๆ หรือบริษัทผลิตจำหน่ายน้ำมัน จะมีสถานีบริการน้ำมันอยู่ติดถนนทั่วประเทศ

4. การส่งเสริมแนะนำบริการความพึงพอใจของผู้รับบริการเกิดขึ้นได้จากการได้ยินข้อมูลข่าวสารหรือบุคคลอื่นกล่าวถึงคุณภาพของการบริการไปในทางบวก ซึ่งหากตรงกับความเชื่อที่มีอยู่ก็จะรู้สึกดีกับการบริการดังกล่าว อันเป็นแรงจูงใจผลักดันให้มีความต้องการบริการตามมา เช่น ลูกค้าชมโฆษณาอาหารทางวิทยุโทรทัศน์ มองดูนำรับประทานตามแบบที่ตนเองชอบจะเกิดความรู้สึกพึงพอใจต่อลักษณะการให้บริการดังกล่าวที่สอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่เดิม และอยากลองไปรับประทานอาหารนั้น เป็นต้น

5. ผู้ให้บริการ ผู้ประกอบการ ผู้บริหารการบริการ และผู้ปฏิบัติงานบริการล้วนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานบริการให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจทั้งสิ้นผู้บริหารการบริการที่วางนโยบายการบริการโดยคำนึงถึงความสำคัญของลูกค้าเป็นหลักย่อมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจได้ง่าย เช่นเดียวกับผู้ปฏิบัติงานบริการ

ที่ตระหนักถึงลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญจะแสดงพฤติกรรมการบริการและสนองบริการที่ลูกค้าต้องการด้วยความสนใจเอาใจใส่อย่างเต็มที่ด้วยจิตสำนึกของการบริการ เช่น ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งยินดีคืนเงินให้ลูกค้าทันที หากลูกค้าไม่พึงพอใจในสินค้าที่ซื้อไปภายในกำหนดเวลาหนึ่ง หรือหากในสถานการณ์หนึ่งภัตตาคารแห่งหนึ่งพนักงานเสิร์ฟอาหารมักจะคอยสังเกตอาการปฏิกิริยาของลูกค้าเมื่อต้องการความช่วยเหลือโดยไม่ต้องรอเรียก เป็นต้น

6. สภาพแวดล้อมของการบริการ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ลูกค้ามักจะชื่นชมสภาพแวดล้อมของการบริการที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบอาคารสถานที่ ความสวยงามของการตกแต่งภายใน การจัดแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนตลอดจนการออกแบบวัสดุเครื่องใช้ในงานบริการ เช่น ถูหิ้วใส่ของ กระดาษจดหมาย ของ ฉลากสินค้า เป็นต้น

7. กระบวนการบริการ วิธีการนำเสนอบริการในกระบวนการบริการเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ประสิทธิภาพของการจัดระบบการบริการส่งผลให้การปฏิบัติงานบริการแก่ลูกค้ามีความคล่องตัวและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพ เช่น การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาจัดระบบข้อมูลของการสำรองห้องพักโรงแรมหรือสายการบิน การใช้เครื่องฝาก ถอนเงินอัตโนมัติ การใช้ระบบโทรศัพท์อัตโนมัติในการรับโอนสายในการติดต่อองค์การต่างๆ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การบริการ เป็นกระบวนการที่เสนอให้อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุด แต่จะเกิดขึ้นได้นั้นผู้ให้บริการจะต้องมีจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในการให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพอ่อนน้อม ให้ความเสมอภาคเป็นธรรมและมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ

4. การวัดความพึงพอใจต่อการบริการ

ภรณ์ กীরติบุตร (2539 : 54) ได้กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจต่อการบริการ มีหลายวิธี ดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายอีกวิธีหนึ่ง โดยการร้องขอหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัด แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ หรือเป็นคำตอบอิสระ โดยคำถามที่ถามอาจจะถามถึงความพึงพอใจในด้านต่างๆ ที่หน่วยงานกำลังให้บริการอยู่ เช่น ลักษณะการให้บริการ ระยะเวลาในการให้บริการ พนักงานที่ให้บริการ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ ซึ่งเป็นวิธีที่ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ ที่จะจงใจให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามให้ตรงกับข้อเท็จจริง การวัดความพึงพอใจโดยวิธีสัมภาษณ์ นับเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพมากอีกวิธีหนึ่ง

3. การสังเกต เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ

โดยสังเกตจากพฤติกรรม ทั้งก่อนมาใช้บริการ ขณะรอรับบริการ และหลังจากการรับบริการแล้ว เช่น สังเกตกิริยาท่าทาง การพูด สีหน้า และความถี่ของการมาขอรับบริการ เป็นต้น การวัดความพึงพอใจด้วยวิธีนี้ จะต้องทำอย่างจริงจัง และมีแบบแผนที่แน่นอน จึงสามารถประเมินถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการได้อย่างถูกต้อง

สรุป การวัดความพึงพอใจต่อบริการนั้น สามารถที่จะทำการวัดได้หลายวิธี ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับความสะดวก ความเหมาะสม ตลอดจนจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายของการวัด จึงจะส่งผลให้การวัดนั้นมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าเชื่อถือได้ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การวัดโดยแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายปิด ให้เลือกตอบโดยสอบถามนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ให้แสดงความคิดเห็นต่อการบริการที่ได้รับ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1. ความหมายของการท่องเที่ยว

นักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยว ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้มากมาย ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 : 1) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรรม งานประจำ รวมถึงการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่

องค์การสหประชาชาติ (2545 ; อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544 : 1) จากรายงานในการประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวไว้ว่าการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ 1) ต้องมีการเดินทาง 2) ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมชมเยือน และ 3) ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง

ศรัญญา วรากุลวิทย์ (2546 : 2) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่าการท่องเที่ยวในหลักการแล้ว อาจกำหนดได้โดยเงื่อนไข 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว (Temporary)
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ (Voluntary)
3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

ศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543 : 10) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีมานานหลายศตวรรษ เป็นกิจกรรมทางสังคมเชิงมนุษย์สัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ การพักผ่อนหย่อนใจ และการเรียนรู้แต่เดิมนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปถึงถิ่นใดก็จะปรับตัวเองให้เข้ากับ

วัตถุประสงค์และสิ่งแวดล้อมของถิ่นนั้น ปัจจุบัน แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งจะเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ให้เข้ากับนักท่องเที่ยว หรืออำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามา

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2542 : 17) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า เป็นการพักผ่อนรูปแบบหนึ่งของบุคคล ก็คือการได้ท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งการท่องเที่ยวจะประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นตัวสินค้านั้นก็คือสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ และส่วนที่เป็นการบริการก็คือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ นั้นเอง

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว คือ เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว ด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

2. ความหมายของนักท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวแห่งโลก (World tourism Organization : WTO. 1968 ; อ้างถึงในฉลองศรี พิมลสมพงศ์. 2542 : 3) ได้ประกาศใช้คำนิยามเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ไว้ดังนี้

ผู้เดินทาง (Travelers) หมายถึง ผู้เดินทาง นักเดินทาง นักท่องเที่ยว ซึ่งจะรวมทั้งผู้ที่สามารถนำจัดเก็บเป็นข้อมูลสถิติได้ เช่น นักท่องเที่ยว (Tourists) และเก็บรวบรวมเป็นสถิติไม่ได้ เช่น ผู้อพยพ (immigrants) ผู้เร่ร่อน (Nomads) ผู้โดยสารที่เดินทางผ่าน (Transit passengers) ผู้ทำงานตามชายแดน ผู้ปฏิบัติราชการที่ได้รับมอบหมายในประเทศนั้นๆ และผู้ลี้ภัย (Refugees) และ Visitors หมายถึง ผู้มาเยือน นักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 : 5) ได้ให้คำจำกัดความของนักท่องเที่ยวไว้ดังนี้ นักท่องเที่ยว คือ ผู้ที่เดินทางไปเยือนสถานที่นั้น โดยมีวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ไม่ใช่การไปทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาหรือการศึกษาอยู่สถานที่นั้น ทั้งนี้ต้องพักอย่างน้อย 1 คืน

3. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (อ้างถึงใน นาดยา ธนพล. 2547 : 8) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ 4 ประการ คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น สถานที่ กิจกรรม และวัฒนธรรมที่แสดงอารยธรรมของพื้นที่ ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ชายหาด และถ้ำ

1.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี เช่น วัด โบราณสถาน และ พิพิธภัณฑสถานทางโบราณคดี

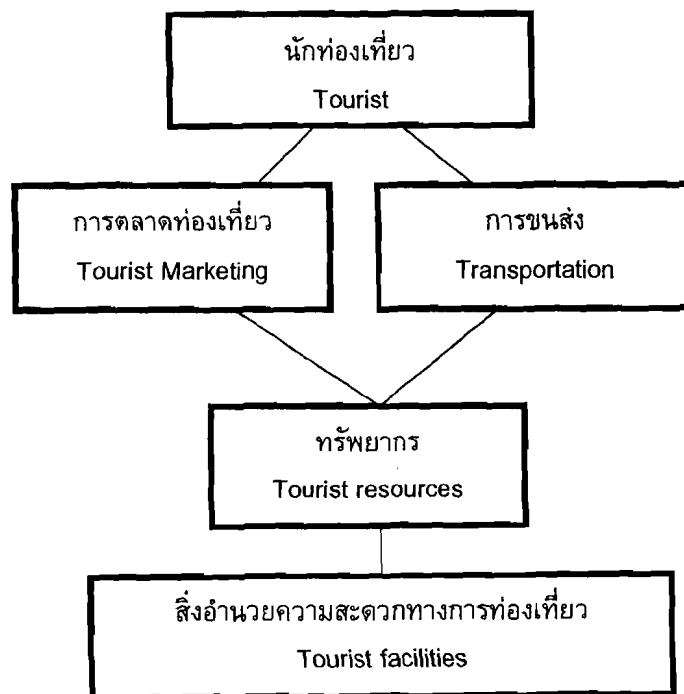
1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรม เช่น งานประเพณี วิถีชีวิต ของชาวเขาภาคเหนือ และการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2. การบริการ หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยว ตามหลักการตลาดจัดว่าการบริการการท่องเที่ยวเป็น อุปทานประเภทหนึ่ง บริการการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร ห้องสุขา และป้ายสื่อ ความหมายธรรมชาติ

3. ตลาดการท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยว การส่งเสริมการขาย และการ ประชาสัมพันธ์ ตามหลักการตลาดจัดว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นอุปสงค์ของ การท่องเที่ยว

4. การบริหาร หมายถึง กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ องค์กรหรือบุคคลที่บริหารจัดการ ทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว และตลาดการท่องเที่ยวให้เกิดความน่าสนใจ และดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นในพื้นที่นั้น

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2549 : 2 - 45) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการท่องเที่ยวว่ามี 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเป็นวงจร คือ

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2549 : 2 - 45)

1. นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว ถ้าไม่มีนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวก็เกิดขึ้นไม่ได้ นักท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ

1.1 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Visitor) หมายถึง บุคคลที่มีได้พำนักถาวรในราชอาณาจักรไทย

1.2 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน (International Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 60 วัน

1.3 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ค้างคืน (International Excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งโดยมิได้ค้างคืน

1.4 นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Visitor) หมายถึง บุคคลทุกสัญชาติที่มีได้พำนักถาวรอยู่ในราชอาณาจักรไทย และเดินทางไปยังสถานที่หนึ่งในอีกจังหวัดหนึ่ง ซึ่งมีใช่เป็นถิ่นที่อยู่ประจำของเขา

1.5 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไปค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบันแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน

1.6 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน (Domestic Excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่มีได้พักค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบัน

2. การตลาดท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวนั้นจะต้องมี การตลาดท่องเที่ยวในการชักนำให้เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งการตลาดท่องเที่ยว หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตนแล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่ตนนั้น โดยการตลาดท่องเที่ยวอาจทำได้ 2 วิธี คือ

2.1 การให้บริการข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ทาง การท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.2 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หมายถึง การสื่อสารข้อมูลข่าวสารท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย เป็นต้น เพื่อเชิญชวน กระตุ้น เร่งเร้าให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวของตน

3. การขนส่ง เมื่อนักท่องเที่ยวตัดสินใจจะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวใดแล้ว ก็ต้องมีบริการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ตนนั้น ซึ่งการขนส่ง หมายถึง การจัดให้มี การเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะประเภทต่างๆ จากภูมิลำเนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการและกลับสู่ภูมิลำเนา การขนส่งแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

3.1 การขนส่งทางรถยนต์

3.2 การขนส่งทางรถไฟ

3.3 การขนส่งทางเรือ

3.4 การขนส่งทางเครื่องบิน

4. ทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นสินค้าการท่องเที่ยวและเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว โดยแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ

4.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติสามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น ภูเขา ป่าไม้ ถ้ำ น้ำพุร้อน น้ำตก ชายทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะแก่ง เป็นต้น

4.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถาน และโบราณวัตถุเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความประสงค์หรือประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมในปัจจุบัน แต่มีผลดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ กำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น

4.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สภาพชีวิตในชนบท หมู่บ้านช้าง ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก การแสดงสินค้า ฟันบ้าน การแข่งขันกีฬา งานเทศกาลประเพณีต่างๆ เป็นต้น

5. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเป็นสรรพสิ่งที่รองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย โดยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

5.1 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยตรง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นรองรับการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะประกอบด้วย 2 อย่าง คือ

(1) การอำนวยความสะดวกในการเข้าและออกประเทศ เป็นการอำนวยความสะดวกในการผ่านเข้าและออกประเทศของนักท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนถ่ายกระเป๋าเดินทาง การตรวจตราหนังสือเดินทาง การตรวจค้นสิ่งของติดตัว การต่อวีซ่า เป็นต้น

(2) การให้บริการท่องเที่ยว เป็นการให้ความสะดวกในระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ได้แก่ การให้บริการ 5 ประเภท คือ 1) บริการขนส่งภายในแหล่ง

ท่องเที่ยว 2) บริการที่พักแรม 3) บริการอาหารและบันเทิง 4) บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และ 5) บริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

5.2 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยอ้อม เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศแล้ว แม้จะไม่มีนักท่องเที่ยว รัฐบาลก็ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้แก่ประชาชนของตน ส่วนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวถือเป็น ผลพลอยได้ ประกอบด้วย 3 อย่าง คือ

(1) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกจำเป็นต่อการยังชีพของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในความเป็นอยู่ และส่งผลเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวด้วย ได้แก่ การสื่อสาร การไฟฟ้า การประปา การคมนาคม การสุขภาพ การศึกษา และการสาธารณสุข เป็นต้น

(2) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐบาลให้ความปลอดภัยทั้งร่างกาย ทรัพย์สิน และการเดินทางแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว ด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและความเดือดร้อนต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่น การโจรกรรม ปล้นจี้ ชิงทรัพย์ การก่อความไม่สงบ และความปลอดภัยจากบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

(3) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่นๆ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่เสนอหรือสนับสนุนเพิ่มความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การบริการเสริมความงาม และการบริการรักษาพยาบาล เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยว, สิ่งอำนวยความสะดวก, การบริการ, การคมนาคม และการตลาด

4. ประเภทของการท่องเที่ยว

สมิธ (Smith. 1977 ; อ้างถึงใน พลอยศรี โบราณานนท์. 2544 : 25) ได้แบ่งประเภทการท่องเที่ยวมี 7 ประเภทคือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) เป็นการท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสัมผัสหรือได้อยู่ใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เช่น การท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่าหรือการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติของป่าเขา สัตว์ป่า เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของมนุษย์ (Historical Tourism) เป็นการท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหรือต้องการมีความรู้ หาประสบการณ์เกี่ยวกับชาติพันธุ์ของมนุษย์ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น การไปเยี่ยมชมหมู่บ้านชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย หรือแม้แต่การกลับไปเยือนแผ่นดินแม่ของเยาวชนเชื้อสายเอเชียในสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านประวัติศาสตร์ของสถานที่ที่ไปท่องเที่ยว นั้นๆ เช่น การเข้าชมพิพิธภัณฑ์และการไปชมโบราณสถานต่างๆ เป็นต้น

4. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสัมผัส และบางครั้งเพื่อเข้าร่วมใช้ชีวิตแบบแผนเก่าๆ ที่ได้สูญหายไปเกือบหมดแล้ว

5. การท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (Recreational Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ท่องเที่ยวจะมีสภาพแวดล้อมที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้ผ่อนคลายสบายใจ เช่น ทะเล หาดทราย น้ำตก

6. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) มีลักษณะเด่นคือ การประชุม การอบรม การสัมมนา แหล่งท่องเที่ยวทางธุรกิจมักจะรวมเอาการท่องเที่ยวประเภทอื่นเข้ามาด้วย บางแห่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

7. การท่องเที่ยวเพื่อให้สิ่งจูงใจ (Incentive Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน จัดขึ้นเพื่อเป็นรางวัล เป็นสวัสดิการหรือเป็นการจูงใจพนักงานในหน่วยงานนั้นๆ

5. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism)

แมคอินทอช และโกเรนเนอร์ (Mcintosh and Goeldner. 1989 ; อ้างถึงใน ภูสวัสดิ์ สุขเลี้ยง. 2545 : 12) ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทุกแง่มุมของการท่องเที่ยวที่มนุษย์สามารถศึกษาถึงชีวิต และความนึกคิดซึ่งกันและกัน

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2549 : 30) สรุปไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวที่มุ่งเสนอลักษณะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นและเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคมเป็นการท่องเที่ยวในเชิงการให้ความรู้และความภาคภูมิใจ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 : 5) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่าเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) เป็นผลทางบรรพบุรุษได้สร้างสรรค์เป็นผลงานทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม วรรณกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น งานประเพณีในรอบปี ล้วนมีความวิจิตรอลังการเป็นประณีตศิลป์ เป็นสุนทรียศิลป์ ที่อนุชนรุ่นหลังบังเกิดความหวงแหน ความภูมิใจ ที่จะปฏิบัติสืบสานต่อไปวัฒนธรรมจึงมีความซับซ้อน มีความเข้าใจยากกว่าการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติมีนักจัดรายการท่องเที่ยวได้จัดรูปแบบการท่องเที่ยวซึ่ง ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวท้องถิ่นนั้นๆจัดขึ้นซึ่งได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่างๆ

และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ งานประเพณีในราชสำนัก (ประเพณีหลวง) และประเพณีพื้นบ้าน อาทิเช่น พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น (พลอยศรี โบราณานนท์. 2544 : 27)

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว ได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นั้น ได้แก่ การท่องเที่ยวเส้นทางศิลปะขอม ดามรอยพ่อขุนเม็งราย และท่องเที่ยวพระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต เป็นต้น (พลอยศรี โบราณานนท์. 2544 : 28)

สรุป การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งความสนใจพิเศษ โดยเฉพาะด้านการศึกษาหาความรู้และประวัติความเป็นมาของชาติแล้ว ยังสามารถใช้เป็นการพักผ่อนและสร้างความเพลิดเพลินได้อีกวิธีหนึ่ง

แหล่งเรียนรู้

แนวคิดในการพัฒนาจัดการแหล่งการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบัน เพราะแหล่งเรียนรู้จะมีอยู่ทั่วไปทั้งในและนอกห้องเรียนถ้าเรารู้จักใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสมก็จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีคุณภาพตรงตามเป้าหมายขององค์กร

1. ความหมายของแหล่งเรียนรู้

ไพพรรณ เกียรติโชติชัย (2541 : 104) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา เมื่อได้ปฏิสัมพันธ์ทางประสาทสัมผัสแล้วจะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความเท่าทัน ความเป็นไปต่างๆ และความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ รอบตัวช่วยให้ทันโลกทันเหตุการณ์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

กรมสามัญศึกษา (2545 : 4) ได้ให้ความเห็นว่า แหล่งเรียนรู้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถต่างๆ ที่จะช่วยให้บุคคลแต่ละคนสามารถเป็นผู้เรียนรู้อย่างอิสระเป็น

การเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มกำลังความสามารถ หรืออาจกล่าวได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้ยอมรับความจริงแห่งตน (Self - Actualization)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 3) ได้กล่าวถึง แหล่งเรียนรู้ว่าเป็น “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” อันอาจเป็นสถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน มีระยะเวลาเรียนยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการ และความพร้อมของผู้เรียนมีการประเมินและการวัดผลที่มีลักษณะเฉพาะสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเดียวกับการวัดประเมินผลในชั้นเรียน การจัดแหล่งการเรียนรู้มีมากมายทั้งที่เป็นภาครัฐและเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเป็นการเฉพาะแตกต่างกันออกไปไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ สวนพฤกษศาสตร์ หรือแม้แต่หอสมุดแห่งชาติ และอุทยานประวัติศาสตร์

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2544 : 6) ได้กล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548 : 24) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ สถาบัน หน่วยงาน และวัตถุสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้น เทคโนโลยีสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ กิจกรรม ประเพณีหรือการดำรงชีวิตในชุมชน ในท้องถิ่นที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะทำให้เกิดการเรียนรู้

สรุป สถานที่และแหล่งข้อมูลข่าวสารที่อยู่รอบตัวของมนุษย์นั้น เราสามารถนำมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ได้ นอกเหนือจากการศึกษาหาความรู้ในสถานศึกษาที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ได้อีกวิธีหนึ่ง

2. การจัดศูนย์การเรียนรู้ในประเทศไทย

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2544 : 10) ได้กล่าวถึง การจัดศูนย์การเรียนรู้ครั้งแรกในประเทศไทย โดย ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้ทดลองจัดศูนย์การเรียนรู้ขึ้นเป็นครั้งแรกที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2516 และได้ทดลองนำมาเรียนกับนักเรียนในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นการจัดรูปแบบการจัดศูนย์วิชาการไว้ในห้องเรียน มีอุปกรณ์ และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนที่สนใจจะนำมารวมไว้ในศูนย์การเรียนรู้ปฏิบัติกิจกรรมและใช้อุปกรณ์ตามที่กำหนดไว้มีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ ปรากฏผลการทดลองเป็นที่น่าพอใจเพราะเป็นการส่งเสริมความสนใจและความ

ถนัดของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น ดัดลีนใจทำงานร่วมกับผู้อื่น

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2541 : 17) กล่าวว่า การจัดแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการ จัดประสบการณ์ การเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง การนำเอาวัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือที่ก่อให้เกิด การเรียนรู้มารวมไว้ในชุมชนเพื่อกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความเปลี่ยนแปลงเจตคติ ไปตามความต้องการทางการศึกษาของแต่ละบุคคลไปตลอดชีวิต แหล่งเรียนรู้อาจประกอบด้วย สื่อต่างๆ วัสดุทัศนูปกรณ์ที่จัดไว้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยทั่วไปจะ จัดเป็นมุมต่างๆ เช่น มุมหนังสือพิมพ์ มุมการเมือง และวีดีโอ มุมการศึกษาต่อเนื่อง มุมสุขภาพ มุมเกมต่างๆ

บุญเลิศ มาแสง (2541 : 3) กล่าวว่า สิ่งที่ควรคำนึงในการจัดแหล่งต้องอยู่ภายใต้ บรรยากาศที่จะทำให้ประชาชนเกิดความริเริ่ม ได้รับความรู้ที่มีประโยชน์มากที่สุด ได้แก่ เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ที่อยู่ในแหล่งการเรียนรู้มีเนื้อหาที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด มีกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความคิดริเริ่มมีความรู้ที่ประชาชนจะไปปฏิบัติที่ก่อให้เกิด ประโยชน์ได้จริง เป็นต้น ต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานกันทั้งภาครัฐและเอกชน และส่งเสริมให้ ประชาชนมีจิตสำนึกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งของการจัดแหล่ง การเรียนรู้

วิธีการจัดแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้มีวิธีจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความพร้อมของประชาชนและสภาพของ ชุมชนนั้นๆ โดยมีองค์กรท้องถิ่นหรือประชาชนในหมู่บ้านเป็นหลักในการจัดตั้ง ดังนี้

บุญเลิศ มาแสง (2541 : 5) กล่าวว่า การจัดแหล่งเรียนรู้มีหลายรูปแบบและหลาย วิธีทั้งที่เป็นแบบสัมผัส การสาธิต การทดลอง การเล่นเกม การเล่านิทาน การละเล่นพื้นบ้าน การ ฝึกปฏิบัติจากผู้รู้ การสร้างสรรค์จินตนาการของผู้เรียน เป็นต้น จากวิธีการเหล่านี้ ทำให้ผู้เรียนมี ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ค้นพบตนเอง สร้างความรู้ด้วยตนเอง อันนำไปสู่การเรียนรู้ตลอด ชีวิต และได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การเป็นองค์กร ทำหน้าที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ไว้ 7 ประการ กล่าวคือ

1. วัตถุประสงค์ โดยให้นำการศึกษามาเป็นเครื่องมือสร้างฐานความรู้ โดยกำหนดไว้ใน พันธกิจของแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน
2. มาตรฐานการบริหารการศึกษาต้องจัดทำเป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งจัดทำคู่มือ การปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จให้เป็นเอกสารสำหรับหน่วยงานอื่นใช้ประโยชน์
3. เพื่อนร่วมงานหรือหุ้นส่วน การทำงานกับบุคคลหลายฝ่ายจึงจะสามารถให้บริการใน ฐานะแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

4. ทรัพยากรและขีดความสามารถ บุคลากรของแหล่งการเรียนรู้ต้องร่วมกับนักวิชาการวิชาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้

5. การฝึกอบรม การฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องและบุคลากรของแหล่งการเรียนรู้ต้องได้รับการอบรมและทำงานร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มพูนพัฒนาศักยภาพของตน

6. ขยายเครือข่ายการเรียนรู้ระดับชาติโดยใช้ประโยชน์ของข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ ประชาชนทุกคนจากทุกแห่งของประเทศต้องมีโอกาสได้เข้าถึงข้อมูลของแหล่งการเรียนรู้ได้

7. การวิจัยเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานข้อมูลให้แหล่งการเรียนรู้ได้ปรับสภาพการทำงาน การเตรียมความพร้อมของบุคลากร และอุปกรณ์เพื่อการบริการให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลาย

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2541 : 18) กล่าวไว้ว่า หลักการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่จะเกิดกับผู้เรียนมีความเข้มข้นคงทน ประการที่สำคัญ คือ ต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงความสำเร็จของผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้เรียนจะบรรลุเป้าหมายเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้และวิธีการที่หลากหลาย จำเป็นต้องอาศัยแหล่งเรียนรู้ ประกอบกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระที่ต้องการและได้เรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นสำคัญ ข้อควรคำนึงในการจัดแหล่งเรียนรู้มีดังนี้

1. บรรยากาศในแหล่งการเรียนรู้เป็นสภาพจริงหรือเหมือนสภาพจริง
2. จัดทรัพยากรในแหล่งการเรียนรู้ให้เพียงพอ
3. ปรับสภาพของสถานที่เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองมากที่สุด
4. จัดบริเวณโรงเรียนให้เกิดแหล่งเรียนรู้และแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้
5. จัดศูนย์วิทยากรให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย
6. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในการดูแลสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

นาดยา ปิลันธนานนท์ และคณะ (2542 : 131 - 132) กล่าวว่า ในการจัดแหล่งเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนของผู้เรียนเอง ตามทฤษฎี การเรียนรู้จากชุมชนมีความคิดว่า

1. การเรียนรู้โดยพื้นฐานเป็นประสบการณ์ทางสังคมโดยทั่วไปเราจะจัดระบบ การเรียนรู้ตามสภาพสังคมที่เราอยู่ ดังนั้น โรงเรียนจึงเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่อยู่ในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

2. ความรู้ต้องบูรณาการกับชีวิตในชุมชน ความรู้ที่แท้จริงต้องมีการบูรณาการทั้งการปฏิบัติ ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและรอบรู้ในชุมชนที่อยู่อาศัย

3. กระบวนการเรียนรู้และเป็นสมาชิกชุมชน เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ชุมชนกำหนดสิ่งที่เราเรียนรู้ และสิ่งที่เราเรียนรู้ก็กลับคืนสู่ชุมชนด้วย

4. การปฏิบัติแยกจากกันไม่ได้ เป็นไปไม่ได้ที่เราจะรู้อะไรโดยไม่ลงมือทำ ในขณะที่เราทำอะไรได้เพราะเราเรียนรู้แล้ว

5. การมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นการเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้การได้ร่วมลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมต่างๆในชุมชน มีผลทั้งต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเองและทำให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 55 - 59) ได้กล่าวว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแหล่งการเรียนรู้ที่จัดได้หลายลักษณะ คือ

1. จัดตามความพร้อมและศักยภาพของแหล่งการเรียนรู้ เพื่อการนำเสนอข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. จัดตามสาระความรู้และสอดคล้องกับหลักสูตรชาติ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้พบและมีส่วนร่วมในประสบการณ์ ได้ใช้ทรัพยากรต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้สัมผัสกับความเป็นจริงและสร้างองค์ความรู้เองจากประสบการณ์และการสำรวจ ตรวจสอบความรู้ ทดสอบความรู้ที่ได้รับและหาข้อสรุป

3. จัดตามความต้องการของผู้เรียน เพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตลอดจนพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น

4. จัดโครงการหรือกิจกรรมที่รัฐบาลให้ความสำคัญและสนับสนุน

3. ประเภทของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวป้อนข่าวสารข้อมูลสู่ประชาชนนั้นมีมากมายหลายประเภท เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการนำแหล่งการเรียนรู้มาใช้ได้ถูกต้อง ตรงกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการนำแหล่งการเรียนรู้มาใช้ให้ถูกต้อง ตรงกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้จึงได้มีผู้แยกประเภทของแหล่งการเรียนรู้ไว้ดังนี้

นิโคล มาร์ค (Mark. 1971 : 341 - 347 อ้างถึงใน สิริยุพา ศกุนตะเสฐียร. 2545 : 16) ได้จัดประเภทแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้ดังนี้

1. ผู้ชำนาญพิเศษ (Specialists) นักดนตรี จิตรกร ผู้ชำนาญงานอดิเรก นักกีฬาอาชีพ พนักงานซื้อขายและบริการ พ่อค้า นักธุรกิจ นายธนาคาร นักอุตสาหกรรม ช่างนา

2. พ่อแม่ หรือผู้ปกครองนักเรียน (Parents of Students)

3. ตัวแทนขององค์กรต่างๆ (agency representative) ได้แก่ บุคคลที่เป็นตัวแทนของสังคม เทศบาล ศูนย์วัฒนธรรมและหน่วยงานอื่นๆ

4. ผู้แทนทางด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม (Business and Industrial representatives) ได้แก่ บุคคลที่ทำงานในโรงงาน บริษัทขนส่ง เหมืองแร่ สำนักงานเทศบาล กิจการค้าต่างๆ การเงิน และการประกันภัย

5. ผู้แทนของรัฐบาล (Government Representatives) ได้แก่ เช่น นายกเทศมนตรี คณะกรรมการของจังหวัด ตำรวจ พนักงานดับเพลิง เจ้าหน้าที่อนามัย เป็นต้น

6. คณะกรรมการผู้มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ประชาชน (Citizens' Advisory committees) เช่น คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และคณะครู เป็นต้น

7. ทรัพยากรทางธรรมชาติ (Natural Resources) ประกอบด้วย พืช สัตว์ป่า หิน น้ำ ดิน แร่ และวัตถุทางธรรมชาติอื่นๆ

8. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น (Man Made Resource) มนุษย์ได้สร้างสิ่งต่างๆเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีคุณค่าทางการศึกษาที่ควรนำมาใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ อาคารสถานที่ เครื่องบิน ถนน รถไฟ รถยนต์ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ปุชนิยสถาน รูปปั้น และทรัพยากรที่ใช้ในโรงเรียน เช่น กระดานดำ โต๊ะเรียน โทรทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 3 - 4) ได้จัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ 2 แบบ คือ

1. จัดตามลักษณะของแหล่งเรียนรู้

1.1 แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนจะศึกษาหาความรู้ได้จาก จัดตามลักษณะของแหล่งการเรียนรู้ซึ่งมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร กรวด หิน ดิน ทRAY ชายทะเล ฯลฯ

1.2 แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างเพื่อสืบทอด ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดประชาชน สถาบันทางการศึกษา สวนสาธารณะ ตลาด บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย สถานประกอบการ ฯลฯ

1.3 บุคคล เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านการประกอบอาชีพและการสืบสานวัฒนธรรม ตลอดจนนักคิด นักประดิษฐ์ และผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ

2. จัดตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้

2.1 แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เดิมจะมีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นหลักคือ ครู อาจารย์ ห้องเรียน ห้องสมุด ต่อมามีการพัฒนาเป็นห้องปฏิบัติการต่างๆ เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องจริยธรรม ห้องศิลปะ ฯลฯ ตลอดจนการใช้อาคารสถานที่บริเวณและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น ห้องอาหาร สนาม ห้องน้ำ สวนดอกไม้ สวนสมุนไพร แหล่งน้ำในโรงเรียน ฯลฯ

2.2 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ครอบคลุมทั้งด้านสถานที่และบุคคล ซึ่งอาจอยู่ในชุมชน ใกล้เคียงโรงเรียนและชุมชนที่โรงเรียนพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ชายทะเล วัด ตลาด ห้องสมุดประชาชน สถานีตำรวจ สถานีอนามัย สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ฟาร์ม สวนผัก สวนผลไม้ แหล่งทอผ้า ร้านอาหาร ดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน เทคโนโลยีพื้นบ้าน เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน แหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 6) ได้จัดธรรมชาติของการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ความต้องการของผู้เรียน (Want) คือ ผู้เรียนอยากทราบอะไร เมื่อผู้เรียนมีความต้องการอยากรู้อยากเห็นสิ่งใดก็ตาม จะเป็นสิ่งยั่วยุให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

2. สิ่งเร้าที่น่าสนใจ (Stimulus) ก่อนที่จะเรียนรู้ได้ จะต้องมียสิ่งเร้าที่น่าสนใจ และน่าสนใจสำหรับมนุษย์ ทำให้มนุษย์ตื่นรนชวนขวย และใฝ่ใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่น่าสนใจนั้นๆ

3. การตอบสนอง (Response) เมื่อมีสิ่งเร้าที่น่าสนใจและน่าสนใจ มนุษย์จะทำการสัมผัสโดยใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น ตา หู ลิ้น จมูก ผิวหนังสัมผัส และสัมผัสด้วยใจ เป็นต้น ทำให้มีการแปลความหมายจากการสัมผัสสิ่งเร้า เป็นการรับรู้ จำได้ ประสานความรู้เข้าด้วยกัน มีการเปรียบเทียบ และคิดอย่างมีเหตุผล

4. การได้รับรางวัล (Reward) ภายหลังจากการตอบสนอง มนุษย์อาจเกิดความพึงพอใจ ซึ่งเป็นกำไรชีวิตอย่างหนึ่ง จะได้นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การได้เรียนรู้ ในวิชาชีพชั้นสูง จนสามารถออกไปประกอบอาชีพชั้นสูง (Professional) ได้ นอกจากจะได้รับรางวัลทางเศรษฐกิจเป็นเงินตราแล้ว ยังได้รับเกียรติยศจากสังคมเป็นศักดิ์ศรี และความภาคภูมิใจทางสังคมได้อีกประการหนึ่งด้วย

สรุป การจัดแหล่งเรียนรู้นั้น มีวิธีจัดที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นชุมชน พิพิธภัณฑ์ หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ถ้าเรานำมาบูรณาการ และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ก็สามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 6) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ของคนเรานั้นจะประกอบด้วยลำดับขั้นตอนพื้นฐานที่สำคัญ 3 ขั้นตอนด้วยกันคือ 1) ประสบการณ์ 2) ความเข้าใจ และ 3) ความนึกคิด

1. ประสบการณ์ (Experiences) ในบุคคลปกติทุกคนจะมีประสบการณ์อยู่ด้วยกันทั้งนั้น ส่วนใหญ่ที่เข้าใจกันก็คือ ประสบาสัมผัสทั้งห้า ซึ่งได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ประสบาสัมผัสเหล่านี้จะเป็นเสมือนช่องประตูที่จะให้บุคคลได้รับรู้และตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ถ้าไม่มีประสบการณ์เหล่านี้ บุคคลจะไม่มีโอกาสรับรู้หรือมีประสบการณ์ใดๆเลย ซึ่งก็เท่ากับเขาไม่สามารถเรียนรู้สิ่งใดๆได้ด้วยประสบการณ์ต่างๆที่บุคคลได้รับนั้นย่อมแตกต่างกันบางชนิดก็เป็น

ประสบการณ์ตรงบางชนิดก็เป็นประสบการณ์แทน บางชนิดเป็นประสบการณ์รูปธรรม และบางชนิดเป็นประสบการณ์นามธรรม หรือเป็นสัญลักษณ์

2. ความเข้าใจ (Understanding) หลังจากบุคคลได้รับประสบการณ์แล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ ดีความหรือสร้างมโนคติ(Concept) ในประสบการณ์นั้น กระบวนการนี้เกิดขึ้นในสมองหรือจิตของบุคคล เพราะสมองจะเกิดสัญชาตญาณ(Percept) และมีความทรงจำ (Retain) ขึ้น ซึ่งเราเรียกกระบวนการนี้ว่า “ความเข้าใจ” การเรียนรู้นั้น บุคคลจะเข้าใจประสบการณ์ที่เขาประสบได้ก็ต่อเมื่อเขาสามารถจัดระเบียบ(Organize) วิเคราะห์ (Analyze) และสังเคราะห์ (Synthesis) ประสบการณ์ต่างๆ จนกระทั่งหาความหมายอันแท้จริงของประสบการณ์นั้นได้

3. ความนึกคิด (Thinking) ความนึกคิดถือว่าเป็นขั้นสุดท้ายของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมอง

ประวัติพระราชวังสนามจันทร์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังสนามจันทร์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2450 ในขณะที่ทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร พระราชวังสนามจันทร์ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อยู่ห่างไปทางด้านหลังขององค์พระปฐมเจดีย์ทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 1 กิโลเมตร พระราชวังแห่งนี้มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 888 ไร่ 3 งาน 24 ตารางวา และโปรดเกล้าฯ ให้พระยาวิศนุกรรมศิลปประสิทธิ์ (น้อย ศิลป์) เป็นผู้ออกแบบ สร้างพระราชวังสนามจันทร์ โดยมีพระราชประสงค์เพื่อให้เป็นสถานที่ที่เตรียมพร้อมสำหรับรับวิกฤตการณ์ของบ้านเมือง รวมถึงใช้เป็นที่พักผ่อนพระราชอิริยาบถในยามที่ว่างเว้นจากพระราชภารกิจของบ้านเมือง อีกทั้งยังอาจใช้เป็นสถานที่ประกอบพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการต่างประเทศด้วย ดังจะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงจัดสร้างพระราชวังสนามจันทร์ขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ ซึ่งควรจะช่วยกันอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่เพื่อเป็นมรดกของชาติสืบไป (เสาวลักษณ์ จันทราสกุล. 2546 : 8) หลังจากที่พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 เสด็จสวรรคต พระราชวังสนามจันทร์ได้อยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทยได้ใช้เป็นศูนย์ราชการจังหวัด และเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2524 พระราชวังสนามจันทร์ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของกรมศิลปากร ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 98 ตอนที่ 177 (สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครปฐม. 2542 : 3)

เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546 คณะกรรมการอำนวยการบูรณะพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เป็นองค์ประธาน ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย นายนาวัน ชันชหิรัญ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม และมหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลิขิต กาญจนภรณ์ รองอธิการบดีวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ได้น้อม

เกล้าหม่อมกระหม่อมถวายคืนพระราชวังสนามจันทร์ ให้กับสำนักพระราชวังเป็นผู้ดูแลปัจจุบัน พระราชวังสนามจันทร์เปิดให้เข้าชม พระที่นั่งพิमानปฐม พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี พระที่นั่งวัชรรมยา พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ เทวาลัยคเณศร์ พระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ พระตำหนักทับขวัญ พระตำหนักทับแก้วและเรือนบริวารต่างๆ (สำนักพระราชวัง. 2550 : 8)

1. ลักษณะทางกายภาพของพระราชวังสนามจันทร์

กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์ (2545 : 10 - 11) ได้เขียนไว้ในหนังสือพระราชวังสนามจันทร์ ดังนี้ พระราชวังสนามจันทร์เป็นพระราชวังที่มีลักษณะคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีเทวาลัยคเณศร์เป็นศูนย์กลางของพระราชวัง มีการจัดวางถนนให้เป็นถนนวงแหวน 2 วง โดยถนนวงแหวนวงในล้อมรอบเทวาลัยคเณศร์ ส่วนถนนวงแหวนรอบนอกเป็นถนนที่ผ่านหน้าพระที่นั่งพิमानปฐม บริเวณพระราชวังสนามจันทร์ทางด้านทิศตะวันตก มีหนองน้ำใหญ่เรียกว่าหนองอ้อ หนองน้ำนี้เป็นแหล่งกักน้ำเพื่อส่งไปยังคูน้ำของพระราชวัง แนวคูน้ำดังกล่าวได้แบ่งพระราชวังสนามจันทร์ออกเป็นเขตพระราชฐานชั้นในและเขตพระราชฐานชั้นนอก นอกจากนี้ยังมีสะพาน 4 แห่ง ได้แก่ สะพานรามประเวศน์ สะพานนเรศวร์จรลี สะพานจักรีयाตรา และสะพานสุนทรถวาย ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเชื่อมการคมนาคมระหว่างเขตพระราชฐานชั้นในและเขตพระราชฐานชั้นนอก ทั้งยังเป็นการเชื่อมการคมนาคมจากถนนนอกพระราชวัง เพื่อเป็นทางเข้าออกของพระราชวังอีกด้วย

ถนนที่เป็นเส้นทางสัญจรหลักภายในพระราชวังสนามจันทร์มี 4 สาย ได้แก่

1. ถนนพระราชดำเนิน เริ่มจากเทวาลัยคเณศร์ไปทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ข้ามสะพานนเรศวร์จรลีไปเชื่อมกับถนนหน้าวัง
2. ถนนราชดำริห์ เริ่มจากเทวาลัยคเณศร์ไปทางด้านทิศตะวันออก ข้ามสะพานรามประเวศน์ไปเชื่อมกับถนนราชดำเนิน ซึ่งเป็นถนนที่ตรงไปยังองค์พระปฐมเจดีย์
3. ถนนหน้าพระลานซ้าย เริ่มจากหมู่พระที่นั่งไปทางด้านทิศเหนือ ข้ามสะพานจักรีयाตราไปบรรจบกับถนนเหนือวัง ถนนสายนี้เป็นเส้นทางไปยังสถานีรถไฟหลวง พระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งเป็นสถานีรถไฟประจำพระราชวังสนามจันทร์
4. ถนนหน้าพระลานขวา เริ่มจากวงเวียนรอบเทวาลัยคเณศร์ไปทางด้านทิศใต้ ข้ามสะพานสุนทรถวายไปเชื่อมกับถนนทรงพลและถนนราชวิถี

หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับชื่อสะพานดังกล่าว (ยกเว้นสะพานสุนทรถวาย) ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวคงจะทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้หมายถึงพระนามของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นมหाराชของไทย 3 พระองค์ คือ รามประเวศน์ ทรงหมายถึงพ่อขุนรามคำแหงมหาราช นเรศวร์จรลี ทรงหมายถึง สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และจักรีयाตรา ทรงหมายถึง พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งทรงเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ทั้งนี้ เพื่อให้วีรกษัตริย์ทั้ง 3 พระองค์ ทรงเป็นผู้คุ้มครองพระราชวังสนามจันทร์ อันมีความสำคัญในการสร้างกำลังคนเพื่อเตรียมพร้อมที่จะธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชของชาติไทย

2. พระที่นั่งฯ พระตำหนักและสิ่งก่อสร้างสำคัญในพระราชวังสนามจันทร์

พระราชวังสนามจันทร์ประกอบด้วยหมู่พระที่นั่งฯ พระตำหนัก และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่มีความงดงามทางสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมไทยและสถาปัตยกรรมตะวันตกได้อย่างกลมกลืน นอกจากนี้ยังมีนามของสถานที่ต่างๆ ที่ไพเราะคล้องจอง และมีความหมายน่าสนใจ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นผู้พระราชทานนามพระที่นั่งฯ พระตำหนัก ตลอดจนสิ่งก่อสร้างต่างๆ ดังนี้ (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์, 2545 : 8 - 9)

1. พระที่นั่งพیمانปฐม เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน 2 ชั้น แบบตะวันตก พระที่นั่งองค์นี้ได้รับการดัดแปลงให้เหมาะกับอากาศเมืองร้อนด้วยการทำช่องระบายลม และมีการทำมุขกระสันเป็นทางเดินยาว มีลักษณะโปร่งด้วยลวดลายฉลุไม้แบบขนมปังขิง (Ginger Bread) พระที่นั่งพیمانปฐมเป็นพระที่นั่งองค์แรกที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2450 พระที่นั่งองค์นี้ได้ทำมุขหรือระเบียงยื่นออกไปบริเวณด้านหน้าของพระที่นั่งด้วย บริเวณพื้นของพระที่นั่งปูกระเบื้องซึ่งมีลวดลายงดงาม ส่วนทางเข้าสู่พระที่นั่งพیمانปฐม ชั้นล่างเป็นบันไดทำด้วยหินอ่อน บันไดทางขึ้นสู่พระที่นั่งชั้นบนเป็นบันไดไม้ และมีการแกะสลักบันไดด้วยศิลปะแบบอาร์ต นูโว (Art Nouveau) ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงใช้พระที่นั่งองค์นี้เป็นที่ประทับ ทรงพระอักษร เสด็จออกขุนนาง รับแขกเมือง และออกให้ราษฎรเฝ้ามากกว่าพระที่นั่งหรือพระตำหนักอื่น ภายในพระที่นั่งประกอบด้วยห้องต่างๆ หลายห้อง เช่น ห้อง ขวนเชิญ ห้องบรรทม ห้องทรง ห้องเสวย ห้องภาษา ห้องบรรณาคม เป็นต้น

ห้องที่มีความสำคัญยิ่งของพระที่นั่งองค์นี้ คือ ห้องพระเจ้า ซึ่งเป็นหอพระประจำพระราชวังสนามจันทร์ และเป็นประดิษฐานพระพุทธรูป ทั้งนี้ เพดานเหนือพระพุทธรูปประดับด้วยไม้แกะสลักลวดลายธรรมจักร และมีการทำรัศมีด้วยการเขียนลายทองอย่างงดงาม ตรงกลางธรรมจักรมีพระเศวตฉัตรกั้นเหนือพระพุทธรูป อนึ่ง เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงหล่อพระพุทธรูปปางปฐมเทศนา ณ โรงพิธีข้างพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ ในปี พ.ศ. 2456 พระพุทธรูปดังกล่าวก็ได้นำมาประดิษฐานยังห้องพระเจ้า ปัจจุบันไม่ทราบว่าจะพระพุทธรูปนี้อยู่ ณ ที่ใด นอกจากนี้ ยังมีภาพจิตรกรรมฝาผนังรูปเทพประณม ซึ่งเป็นภาพฤๅษีเทวดา มนุษย์ ครุฑ และนาคนั่งขัดสมาธิประณมมือ ภาพจิตรกรรมฝาผนังดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้เขียนภาพเหล่านี้ไว้ก่อนที่จะไปเขียนยังผนังพระวิหารหลวงองค์พระปฐมเจดีย์ ทั้งนี้ ผู้เป็นแม่กองควบคุมงานเขียนภาพดังกล่าว คือ หลวงเดชนายเวร (จันทร์ จิตรกร)

ความสำคัญของห้องพระเจ้าอีกประการหนึ่ง คือ ห้องดังกล่าวนี้สร้างให้อยู่ในแนวเส้นตรงเดียวกันกับ เทวาลัยคเณศร์ และองค์พระปฐมเจดีย์ แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวดังกล่าวนี้ นับเป็นพระอัจฉริยภาพในการทำให้เกิดการสร้างสรรคที่มีความหมายอันเกี่ยวเนื่องกับความศรัทธาและความศักดิ์สิทธิ์ได้อย่างลึกซึ้ง ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดจุดเด่นที่น่าสนใจในด้านสถาปัตยกรรมของพระราชวังสนามจันทร์อีกด้วย

นอกจากนี้ บริเวณชานชาลาของพระที่นั่งพิมานปฐมทางด้านพระที่นั่งวัชรวิมยานั้น เคยเป็นที่ประดิษฐานพระที่นั่งปาฏิหาริย์ทัศไนย ซึ่งเป็นพระที่นั่งขนาดเล็กที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นหลังจากที่ได้ทอดพระเนตรปาฏิหาริย์แห่งองค์พระปฐมเจดีย์ พระที่นั่งพิมานปฐมนับเป็นพระที่นั่งสำคัญของพระราชวังสนามจันทร์ เพราะได้ใช้เป็นสถานที่ว่าราชการและรับแขกเมือง ณ ห้องประชุมราชการ ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับชานชาลา มีหลักฐานปรากฏว่าได้โปรดเกล้าฯ ให้อัครราชทูตญี่ปุ่น อัครราชทูตอเมริกา และราชทูตอังกฤษเข้าเฝ้าด้วย ห้องประชุมราชการมีฉากกั้นห้องเป็นไม้แกะสลักลวดลายศิลปะจีนและตกแต่งด้วยภาพเขียนสีรูปแจกันดอกไม้รูปทรงต่างๆ อย่างงดงาม ฉากไม้แกะสลักนี้ กรมศิลปากรเป็นผู้ซ่อมแซม โดยมีนายจักรพันธ์ โปษยกฤต เป็นผู้ให้คำแนะนำในการบูรณะ (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์ 2545 : 24 - 26)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงมหาดไทยใช้พระราชวังสนามจันทร์เป็นสถานที่ราชการ กระทรวงมหาดไทยได้ใช้พระที่นั่งองค์นี้เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดและส่วนราชการต่างๆ ปัจจุบันสำนักพระราชวังได้นำสิ่งที่มี ผู้ทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี มาจัดแสดงให้ประชาชนได้ชม อาทิ นครวัดจำลอง ขวานพื้นเมืองของสวีแลนด์ แจกันแก้วคริสตัลพร้อมฐาน เป็นต้น (สำนักพระราชวัง. 2550 : 17)

2. พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี เป็นพระที่นั่งที่สร้างเชื่อมต่อกับพระที่นั่งพิมานปฐมทางด้านทิศใต้ มีลักษณะเป็นตึก 2 ชั้น ขนาดย่อม และตกแต่งด้วยไม้ฉลุลวดลายแบบขนมปังขิง (Ginger Bread) เช่นเดียวกับพระที่นั่งพิมานปฐม

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระที่นั่งอภิรมย์ฤดีเป็นที่ประทับของพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายใน ซึ่งพระวรกัญญาพทาน พระองค์เจ้าวัลลภาเทวี พระคู่หมั้น และสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี พระวรชายา ทรงใช้เป็นที่ประทับ ในขณะที่ตามเสด็จมายังพระราชวังสนามจันทร์ ต่อมาเมื่อกระทรวงมหาดไทยเข้ามาดูแล จึงได้ใช้เป็นที่พักการของอัยการจังหวัดนครปฐม (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์. 2545 : 19)

ปัจจุบันได้จัดจำลองบรรยากาศที่ประทับของพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายใน ในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 และจัดแสดงศิลปวัตถุที่อัญเชิญมาจากส่วนหนึ่งที่เป็นของทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในโอกาสที่พระองค์ทรงเจริญพระชนมายุ 80 พรรษา ให้ประชาชนได้ชม อาทิ ตุ๊กตาฮินะชายหญิงในชุดประจำชาติของญี่ปุ่นแต่ดัดเย็บด้วยผ้าไหมไทย นกเงือกแกะสลักด้วยหิน แจกันแก้วลายจุดสีน้ำเงิน เป็นต้น (สำนักพระราชวัง. 2550 : 20)

3. พระที่นั่งวัชรวิมยา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งวัชรวิมยาเมื่อปี พ.ศ. 2460 พระที่นั่งองค์นี้สร้างขึ้นหลังจากที่มีการสร้างพระที่นั่งสามัคคีมุข

พระที่นั่งวัชรวิมลมาเป็นพระที่นั่งที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทย คือ เป็นอาคารทรงไทย 2 ชั้น หลังคาลด 2 ชั้น มุงด้วยกระเบื้องเคลือบ มีช่อฟ้า ใบระกา นาคสะดุ้ง และหางหงส์อย่างงดงาม บันไดทางขึ้นมี 2 ด้าน คือ ด้านทิศตะวันออกและด้านทิศตะวันตก ด้านบนของพระที่นั่งวัชรวิมลทางด้านทิศใต้มีมุขเด็จเชื่อมต่อกับพระที่นั่งพิมานปฐม หน้าบันทางด้าน ทิศใต้และทิศตะวันตก แต่เดิมสันนิษฐานว่า จำหลักเป็นเครื่องหมายวชิราวุธ มีคม 2 ด้าน ประดิษฐานในแนวนอน อยู่ในวงรัศมีซึ่งเป็นกรอบล้อม ภายในประดับกระจกสีน้ำเงิน ต่อมาได้มีการสันนิษฐานว่า ลวดลายที่จำหลักนั้นมีลักษณะคล้ายกลีบบรรจุพระราชสาส์น โดยวางในแนวนอนปลายทั้งสองข้างแกะเป็นรูปบัวตูม และมีสายโยงปลายทั้งสองข้างเป็นแนวโค้งอยู่ในวงรัศมีซึ่งเป็นกรอบล้อม องค์ผู้ทรงวัชระ ส่วนล่างของหน้าบันทำเป็นสายราวเรียงอย่างวิจิตรงดงาม และห้อยลงมาระหว่างเสาอย่างได้สัดส่วน หน้าบันด้านทิศตะวันออก พื้นประดับด้วยกระจก มีลวดลายกนกกลีกรักปิดทอง จำหลักตรงกลางเป็นรูปช้างเอราวัณ 3 เศียร มีสัปคับแบบช้างทรงของกษัตริย์ มีเครื่องหมายวชิราวุธประดิษฐานในแนวตั้งอยู่บนสัปคับนั้น พระทวารและพระบัญชาจะมีลักษณะเป็นซุ้มเรือนแก้วที่บันแถลงทำยอดเป็นเครื่องหมายวชิราวุธ ภายในมีเลขหกไทย (๖) อยู่ภายใต้มหามงกุฏ ซึ่งมีรัศมีและลายกนกกลีกรักปิดทองอยู่บนพื้นซึ่งประดับกระจกสีน้ำเงิน เพดานชั้นบนทาสีแดงชาดประดับดอกดวงน้อยใหญ่ ซึ่งทำด้วยไม้แกะสลักปิดทองเสาศระที่นั้งลงรักปิดทองเป็นลวดลายไทย มีลายบัวหงายประดับอยู่ที่หัวเสา

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้พระที่นั่งวัชรวิมลเป็นที่ทรงพระอักษร และเป็นที่ประทับในบางคราว ช่วงที่กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดูแลพระราชวังสนามจันทร์ ได้ใช้พระที่นั่งพิมานปฐมและพระที่นั่งวัชรวิมลเป็นศาลากลางจังหวัดนครปฐม (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์. 2545 : 20 - 21)

4. พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ เป็นพระที่นั่งที่มีความงดงามตามลักษณะทางสถาปัตยกรรมไทย มีหลังคาทรงไทยเห็นได้อย่างชัดเจน พระที่นั่งองค์นี้สร้างให้เชื่อมต่อกับ พระที่นั่งวัชรวิมล หน้าบันของพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์อยู่ทางด้านทิศเหนือ พื้นหน้าบันประกอบด้วยกระเบื้องสีเงินประดับลวดลายกนกสีทอง ตรงกลางหน้าบันจำหลักเป็นรูปท้าวอมรินทร์ราชประทานพรพระหัตถ์ขวาทรงวชิระ ประทับอยู่ในพิมานปราสาทสามยอด แวดล้อมด้วยบริวารอันประกอบด้วยเทวดาและมนุษย์ 5 หมู่ พระที่นั่งองค์นี้เป็นพระที่นั่งโถงใหญ่ชั้นเดียว ยกพื้น 2 ชั้น มีเสานางจรัสแปดเหลี่ยมซึ่งทำหัวเสาเป็นลายกลีบบัว ส่วนบริเวณเสาหลังรักปิดทอง ตั้งอยู่เป็นระยะโดยรอบทั้งทางด้านทิศตะวันออก ด้านทิศตะวันตก และด้านทิศเหนือ ทั้งนี้ เสานางจรัสเป็นส่วนที่แบ่งเขตท้องพระโรงกับพื้นที่ที่เป็นส่วนลด โดยส่วนที่ยกพื้นมีความสูง 20 เซนติเมตร ต่อมาได้มีการเปลี่ยนพื้นไม้สักเป็นหินขัดสีส้ม และยังคงรักษาระดับการยกพื้นไว้เป็น 2 ชั้น ตามเดิม

ในปี พ.ศ. 2539 จังหวัดนครปฐมได้บูรณะซ่อมแซมพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ สถาปนิกจึงได้เปลี่ยนพื้นของท้องพระโรงให้เป็นระดับเดียวกันทั้งหมด และปูกระเบื้องซีเมนต์ลวดลายดอกไม้สี

แดงดำ โดยใช้หินแกรนิตปูเป็นเส้นกรอบตามแนวเสานางจรัสซึ่งเคยเป็นบริเวณที่ยกพื้นสูงให้มีความต่างระดับ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์เป็นที่ประชุมเสื่อป่า ประกอบพิธีกรรม ซ้อมและเล่นโขน รวมทั้งทอดพระเนตรละคร เช่น เรื่อง พระราชวังสัน และทรงใช้ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น ทรงใช้เป็นที่พระราชทานเหรียญตราแก่ทหาร และทรงประกอบพิธีถือน้ำแก่ทหารและเสื่อป่า ทรงใช้เป็นที่พระราชทานเลี้ยงแก่พระอินทราณี (ต่อมา เป็นสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี) เนื่องในวันเกิด เป็นต้น นอกจากนี้ พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ ยังเคยเป็นที่ประดิษฐานพระมหาเศวตฉัตร ซึ่งปัจจุบันไม่มีปรากฏให้เห็น และไม่ทราบว่าได้มีการเคลื่อนย้ายไปไว้ ณ ที่ใด (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์. 2545 : 22 - 23)

ปัจจุบันสำนักพระราชวังได้อัญเชิญบทละครพระราชนิพนธ์เรื่อง “วิวาหพระสมุท” ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมาจัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชม เพื่อให้เกิดความหลากหลายในรูปแบบของการแสดงอันเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีความรักในงานวรรณกรรม และการละคร

5. พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของสนามใหญ่ เป็นพระตำหนัก 2 ชั้น ตัวพระตำหนักมีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบเรอเนซองส์ผสมกับฮาร์ฟทิเมเบอร์ของอังกฤษ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศของเมืองไทย โดยมีระเบียงรอบพระตำหนัก 3 ด้าน พระตำหนักองค์นี้ทำด้วยสีไข่ไก่ มีรูปทรงคล้ายปราสาทของประเทศทางตะวันตก หลังคามุงด้วยกระเบื้องสีแดง ชั้นบนทางด้านทิศตะวันตกมีห้องบรรทมและห้องสรงอยู่ต่อเนื่องกัน ทางด้านทิศตะวันออกเป็นห้องทรงพระอักษร ทางด้านทิศใต้มีประตูเปิดออกไปสู่ถนนที่เป็นสะพานยาวทอดข้ามคูน้ำไปเชื่อมต่อกับชั้นบนของพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ทางด้านทิศเหนือ ผนังทั้ง 2 ด้านของพระตำหนักมีหน้าต่างบุด้วยกระจกฝ้า ตรงกลางฉนวนสะพานทำหลังคาเป็นทรงแปดเหลี่ยม มีโต๊ะบิลเลียดขนาดเล็กตั้งอยู่บริเวณชั้นล่างทางด้านทิศตะวันออกเป็นห้องโถง มีบันไดขึ้นสู่ชั้นบน ส่วนทางด้านทิศตะวันตกเป็นห้องรอเฝ้า และเคยใช้เป็นสำนักงานชั่วคราวในการออกวารสารดุสิตสมิตรายสัปดาห์ นอกจากนี้ยังมีห้องน้ำ 1 ห้อง อยู่ติดกัน ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้มหาดเล็กและผู้มารอเฝ้าใช้

พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์เป็นพระตำหนักที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดประทับมากที่สุดพระตำหนักหนึ่ง สันนิษฐานกันว่าพระตำหนักองค์นี้คงสร้างก่อน พ.ศ. 2453 เนื่องจากได้มีบันทึกในจดหมายเหตุราชกิจรายวัน เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2453 ว่า พระองค์เสด็จมาประทับยังพระตำหนักนี้ เพื่อทอดพระเนตรกรีธา ส่วนผู้ออกแบบพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ สันนิษฐานว่า คือ หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์ กฤษดากร

นอกจากพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์จะมีลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกแล้ว บริเวณด้านหน้าพระตำหนักยังมีอนุสาวรีย์ยาแหลซึ่งเป็นสุนัขตัวโปรดของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งตระหง่านอยู่บริเวณด้านหน้าพระตำหนักด้วย สำหรับการตั้งชื่อพระตำหนัก

ก็มีความความเชื่อมโยงกับบทละครเรื่อง My Friend Jarlet ของ Arnold Golsworthy และ E.B. Norman ความประทับใจพระราชหฤทัยที่ทรงมีต่อบทละครเรื่องนี้ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ทำให้พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาไทยในชื่อเรื่องว่า มิตรแท้ ต่อมาพระองค์ก็ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครอีกเรื่องหนึ่งชื่อเรื่องว่า เพื่อนตาย ตามเค้าเรื่องของบทละครพูดภาษาอังกฤษเรื่องดังกล่าวด้วย

เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นกวี และทรงมีพระอัจฉริยภาพอันสูงส่งทางด้านภาษาและวรรณกรรม พระองค์จึงได้ทรงนำชื่อตัวละครในเรื่อง My Friend Jarlet มาพระราชทานเป็นชื่อของพระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ ซึ่งคำว่า ชาลี และชื่อย่าเหล อันเป็นสุนัขแสนรู้ตัวโปรดของพระองค์ ก็ทรงแปลงเสียงจากตัวละครเอกที่ชื่อ Jarlet (ยาร์เลต) ตัวละครที่ชื่อมารี เลอว์ลูซ์ (Marie Leroux) ซึ่งเป็นนางเอกของเรื่องก็ทรงนำมาตั้งเป็นชื่อ พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์

ส่วนตัวละครในเรื่อง My Friend Jarlet ที่ชื่อ ปอล ซึ่งเป็นมิตรของ ตัวละครที่ชื่อ Jarlet (ยาร์เลต) นั้น ได้มีผู้ให้ความเห็นว่าฉนวนสะพานที่เชื่อมระหว่างพระตำหนักชาลีมงคลอาสน์และพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์นั้น น่าจะมีความเกี่ยวเนื่องกันกับฉนวนสะพานดังกล่าวด้วย เนื่องจากคำว่าสะพานในภาษาฝรั่งเศสใช้ Pont (ปองต์) ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกับตัวละครที่ชื่อ ปอล ดังกล่าวข้างต้น

เรื่องราวของย่าเหลซึ่งเป็นสุนัขตัวโปรดของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น พระองค์ทรงพบในขณะเสด็จตรวจเยี่ยมเรือนจำกลางจังหวัดนครปฐม ต่อมา หลวงไชยราษฎร์รักษา (โพ เกษะนันท์) พระอัครมวงเรือนจำกลางจังหวัดนครปฐมได้ถวายย่าเหล ซึ่งเป็นลูกสุนัขสีขาวต่างดำ แต่พระองค์เมื่อประมาณ พ.ศ. 2448

ย่าเหลถูกยิงตายประมาณ พ.ศ. 2455 ที่บริเวณนอกพระบรมมหาราชวังด้านพระราชวังสราญรมย์ กรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์ย่าเหลด้วยโลหะรมดำ ไว้หน้าพระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ และโปรดเกล้าฯ ให้จารึกบทกลอนพระราชนิพนธ์ที่มีความหมายลึกซึ้ง สะเทือนใจ และให้ข้อคิดที่คมคายไว้ 2 ด้าน คือ ด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันตกของอนุสาวรีย์ (กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์. 2545 : 24 - 25)

6. พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ เป็นพระตำหนัก 2 ชั้น ทำด้วยไม้สักทองพระตำหนักองค์นี้ทำด้วยสีแดง มีหลังคาทรงปั้นหยา เปิดหน้าจั่ว กระเบื้องมุงหลังคาเป็นกระเบื้องว่าวเส้าของอาคารส่วนหน้าเป็นเสากลม ตกแต่งลวดลายที่ฐานและหัวเสาด้วยไม้แกะสลัก มีการทำซุ้มโค้งเหนือประตูและหน้าต่าง ที่หน้าจั่วหลังคาประดับไม้แกะสลักเป็นลวดลายงดงาม ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของพระตำหนักองค์นี้เป็นแบบนีโอคลาสสิก แต่ได้มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบบางส่วนให้เหมาะกับภูมิอากาศของประเทศไทย โดยทำระเบียงโล่ง และช่องลมเหนือประตู เพื่อช่วยระบายอากาศ พระตำหนักองค์นี้กล่าวได้ว่าสร้างคู่กับพระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ โดยมีฉนวนเป็นสะพานเชื่อมพระตำหนักทั้งสองทางด้านบน สถาปนิกผู้ออกแบบพระตำหนักมารีราช

รัตบัลลังก์ คือ หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรร กฤดากร ซึ่งได้เขียนแบบพระตำหนักไว้เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2459 แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นเมื่อไร ผังพื้นของพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์มีลักษณะเป็นรูปกากบาท มีแกนยาวไม่เท่ากัน ส่วนที่เป็นแกนด้านยาวอยู่ทางด้านทิศตะวันออก ชั้นล่างของพระตำหนักเป็นห้องโถงใหญ่ มีความสูงโล่งตลอด 2 ชั้น และมีส่วนต่อเนื่องกับโถง ซึ่งเป็นส่วนที่เชื่อมต่อพื้นที่ทางเข้าด้านข้างด้านทิศเหนือกับโถงใหญ่เข้าด้วยกัน ทางด้านทิศใต้ของพระตำหนักมีห้อง 1 ห้อง สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นห้องนอน ต่อจากห้องดังกล่าวเป็นห้องน้ำ ใกล้ทางขึ้นบันไดมีห้องขนาดเล็ก 1 ห้อง และห้องใต้บันได 1 ห้อง ทางด้านทิศเหนือมีห้อง 1 ห้อง สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นห้องส่งเครื่อง ชั้นบนของพระตำหนักมีห้องโถง 1 ห้อง ส่วนของห้องโถงทางด้านทิศเหนือจะมีประตูเปิดไปสู่ฉนวนสะพานที่เชื่อมต่อกับพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ และมีห้องทรงพระอักษรอยู่ทางด้านทิศเหนือ ซึ่งตรงกับห้องทรงพระอักษรของพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ ห้องบรรทมอยู่ทางด้านทิศใต้และมีประตูเปิดไปสู่ระเบียง ซึ่งมีขนาดไม่กว้างนัก ห้องที่ติดอยู่กับห้องบรรทมทางด้านทิศตะวันตกเป็นห้องสรง ซึ่งมีอ่างสรงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์เป็นพระตำหนักที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้เจ้านายฝ่ายในมาประทับในบางโอกาส กล่าวคือ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวัลลภาเทวี (พระคู่หมั้น) เสด็จมาประทับในช่วงที่มีการซ้อมรบเสือป่าในปี พ.ศ. 2463 และ พ.ศ. 2464 ในปี พ.ศ. 2465 สมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี พระวรราชชายา ขณะดำรงพระยศเป็นพระอินทราณี และ พระสุจริตสุดา พระสนมเอก ได้เสด็จมาประทับยัง พระตำหนักนี้ ในคราวตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมาประทับในพระราชวังสนามจันทร์

มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นผู้บูรณะพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ใหม่ทั้งองค์ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2533 บูรณะแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2534 และได้จัดเป็นพิพิธภัณฑสถานพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานในการสมโภช และทรงเปิดพิพิธภัณฑสถานพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2534

บริเวณชั้นล่างของพิพิธภัณฑสถานพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้จัดแสดงพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการศึกษา การปกครอง และกิจการเสือป่าของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้ยังได้จัดแสดงสิ่งของอันเกี่ยวเนื่องกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งจำลองมาจัดแสดงไว้ เช่น ฉลองพระองค์เสือป่า และเครื่องหมายวชิราวุธ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังแสดงเรื่องของพระราชวังสนามจันทร์ ตลอดจนจัดแสดงป้ายชื่อและวัสดุของพระตำหนักก่อนการบูรณะ บริเวณชั้นบนจัดแสดงบทพระราชนิพนธ์ต่างๆ รวมทั้งบทละคร และการแสดงละครเรื่อง My Friend Jarlet มิตรแท้ และเพื่อนตาย ซึ่งเป็นบทละครที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของชื่อพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ และพระตำหนักมารีราชรัต

บทละคร และการแสดงละครเรื่อง My Friend Jarlet มิตรแท้ และเพื่อนตาย ซึ่งเป็นบทละครที่เกี่ยวเนื่องกับประวัติความเป็นมาของชื่อพระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ และพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ นอกจากนี้ยังจัดแสดงพระมาลาจำลองแบบต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไว้ด้วย (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์. 2545 : 33 - 38)

7. พระตำหนักทับแก้ว เป็นตึก 2 ชั้น ขนาดเล็ก ตัวอาคารทาสีเขียวอ่อน ภายในมีเตาผิง หลังคามีปล่องไฟตามลักษณะบ้านของชาวตะวันตก ห้องกลางชั้นบนมี พระบรมสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเขียนด้วยดินสอดำบนแผ่นหินอ่อนประดิษฐานอยู่ ทั้งนี้ ไม่ปรากฏหลักฐานว่าพระบรมสาทิสลักษณ์ดังกล่าวเป็นฝีมือของผู้ใด

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้พระตำหนักทับแก้วเป็นที่ตั้งกองบัญชาการเสือป่า กองเสนาน้อยราบเบารักษาพระองค์ ในระหว่างที่มีการซ้อมรบเสือป่า นอกจากนี้ยังเป็นที่พักในการพระราชทานเหรียญตรา และพระราชทานสัญญาบัตร บรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการ ทั้งยังเป็นที่พักพักผ่อนพระอิริยาบถ และเสวยพระสุธารสเป็นครั้งคราวด้วย ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กระทรวงมหาดไทยได้ใช้พระตำหนักทับแก้วเป็นที่พักของปลัดจังหวัด (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์. 2545 : 38 - 39)

หลังจากกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายพระราชวังสนามจันทร์คืนแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยให้อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวังตามพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัฒนาวัฑฒนาวิชัย รัชทายาท ได้อนุญาตให้สมาคมประวัติศาสตร์ฟุตบอลแห่งประเทศไทย ดำเนินการจัดนิทรรศการประวัติฟุตบอลไทยตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงปัจจุบัน เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิดฟุตบอลไทย (สำนักพระราชวัง. 2550 : 46 - 47)

8. พระตำหนักทับขวัญ เป็นพระตำหนักเรือนไทยทั้งตงาม ผู้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง คือ พระยาวิศุกรรมศิลปประสิทธิ์ (น้อย ศิลป์) พระตำหนักดังกล่าวสร้างด้วยไม้สัก และมีวิธีเข้าไม้ตามแบบโบราณ แต่เดิมเป็นหลังคามุงจาก หลังคาด้วยกระเบื้องดินเผา ปัจจุบันเปลี่ยนการมุงหลังคาเป็นกระเบื้อง

ในระหว่างการซ้อมรบเสือป่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงใช้พระตำหนักทับขวัญเป็นที่ตั้งกองบัญชาการเสือป่า เสนาน้อยราบหนักรักษาพระองค์ พระตำหนักนี้ได้มีการประกอบพิธีเฉลิมพระตำหนักเมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2454 ซึ่งในวันดังกล่าวได้โปรดเกล้าฯ ให้มีพิธีโกนจุกนายหยุด ซึ่งเป็นมหาดเล็ก และพระองค์ได้ประทับแรม ณ พระตำหนักหลังนี้เป็นเวลา 1 คืน พระตำหนักทับขวัญประกอบด้วยกลุ่มเรือน 8 หลัง ได้แก่ เรือนใหญ่ 4 หลัง เป็นหอนอน 2 หลัง อยู่ทางด้านทิศเหนือและทางด้านทิศใต้ ห้องโถง 1 ห้อง อยู่ทางด้านทิศตะวันตก เรือนครัว 1 หลัง อยู่ทางด้านทิศตะวันออก เรือนเล็ก 4 หลัง เป็นหอนก 2 หลัง อยู่ระหว่างโถงเรือนคนใช้ 1 หลัง และเรือนเก็บของอีก 1 หลัง ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างเรือนครัว กลุ่มเรือนต่างๆ เหล่านี้มี

นอกชานเชื่อมเรือนต่างๆ ไว้ติดต่อกันโดยตลอด และมีต้นจันทน์ปลูกอยู่กลางนอกชานตามลักษณะของเรือนไทยด้วย (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์. 2545 : 39 - 40)

9. เทวาลัยคเณศร์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเทวาลัยคเณศร์ขึ้น เพื่อเป็นสิริมงคลและเป็นศาลเทพารักษ์สำหรับพระราชวังสนามจันทร์ เนื่องจากพระคเณศเป็นเทพเจ้าแห่งศิลปวิทยาการทั้งหลายทั้งปวง และเป็นเทพผู้จัดอุปสรรค ดังนั้นเมื่อจะมีการทำกิจกรรมใดก็ตาม ต้องมีการสักการะบูชาพระคเณศก่อน จึงจะสมความปรารถนาและประสบความสำเร็จ การสร้างเทวาลัยคเณศร์ให้ประดิษฐาน ณ สนามหน้าพระที่นั่งพินาณปฐมทางด้านทิศตะวันออกนั้น เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นพระราชศรัทธาในองค์พระคเณศของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ผู้โปรดการประพันธ์และศิลปวิทยาการต่างๆ ได้เป็นอย่างดี องค์พระคเณศ ณ เทวาลัยคเณศร์ พระราชวังสนามจันทร์นี้ มีรูปกายเป็นมนุษย์ พระเศียรเป็นช้าง งาข้างขวาหัก ไม่มีหลักฐานปรากฏชัดว่ามีการหล่อเทวรูปพระคเณศนี้ตั้งแต่เมื่อใด พบแต่เพียงหลักฐานที่ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพิธีอัญเชิญเทวรูป “พระคเณศร์” ขึ้นประดิษฐาน ณ หอแก้วหรือเทวาลัย เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2461 (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์. 2545 : 13)

10. พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดสร้างขึ้นโดยจังหวัดนครปฐม และคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดนครปฐม โดยเชิญชวนให้ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน และลูกเสือชาวบ้าน จังหวัดนครปฐม บริจาคเงินสมทบทุนในการสร้าง เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้สร้างพระราชวังสนามจันทร์ และผู้พระราชทานกำเนิดเสือป่า และการลูกเสือไทย พระบรมราชานุสาวรีย์ดังกล่าว ตั้งอยู่บริเวณสนามด้านทิศตะวันออกของเทวาลัยคเณศร์ ทั้งนี้ กรมศิลปากรเป็นผู้ออกแบบปั้นหล่อพระบรมรูปขนาดเท่าครึ่งพระองค์จริง ในพระอิริยาบถประทับพระเก้าอี้สนาม ฉลองพระองค์เสือป่า พระหัตถ์ขวาทรงปากกา พระหัตถ์ซ้ายทรงสมุดสำหรับจดบันทึกการซ้อมรบเสือป่า

ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2525 ได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์ โดยสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายกเสด็จเป็นประธานในการประกอบพิธี ส่วนการประกอบพิธีอัญเชิญพระบรมรูปจากกรมศิลปากรมาประดิษฐาน ณ แท่นรองรับนั้น ได้อัญเชิญมาเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2526 และได้มีการประกอบพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2529 ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์ในการประกอบพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์. 2545 : 12)

จากประวัติความเป็นมาของพระราชวังสนามจันทร์ ดังที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพในด้านต่างๆของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษาหาความรู้ เพื่อสร้างความตระหนักและความรักความหวงแหนในความเป็นชาติไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรพิน บุญแยม (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้ามาเที่ยวในวัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า สาเหตุที่เดินทางมาเที่ยวส่วนใหญ่สนใจในประวัติศาสตร์ของวัดพระศรีสรรเพชญ์ และความสวยงามทางด้านสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม มากที่สุด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียน

พัชรา ลากลือชัย (2546) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า นักท่องเที่ยวเพศหญิงมาเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก และตลาดน้ำท่าคา มากกว่าเพศชาย ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก และตลาดน้ำท่าคาแตกต่างกัน โดยระดับความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำท่าคาสูงกว่าระดับความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก และให้ความสำคัญกับสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในตลาดน้ำมากที่สุด และพบว่าเพศ อายุจำนวนครั้งที่เคยไป และอาชีพ มีผลต่อความพึงพอใจ ส่วนระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความพึงพอใจ

รุจยา คำพรรณ (2546) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความตั้งใจอย่างแน่นอนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชอีกในอนาคต และต้องการกระทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการมากที่สุดและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยรวมต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และมีความประทับใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด และพบว่า อายุ และอาชีพ ส่วนเพศ ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

มธุวรรณ พลวัน (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตลาดน้ำท่าคา ตำบลท่าคา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยว ในภาพรวม นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากต่อการจัดการ ด้านการท่องเที่ยว มากที่สุดในด้านกายภาพ 2 เรื่อง คือ สภาพแวดล้อมทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว และความสวยงามความน่าสนใจอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของตลาดน้ำ และในด้านการบริการการท่องเที่ยว 1 เรื่อง คือ อธิยาศัยของคนในชุมชนท้องถิ่น ส่วนการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจน้อยที่สุดคือ การจัดการด้านการท่องเที่ยวในด้านการบริการการท่องเที่ยว 1 เรื่อง คือ ความพอเพียงและความสะดวกในการให้บริการด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ ถังขยะ และสุขาสาธารณะ ซึ่งเป็นส่วนที่ต้องปรับปรุง และพบว่าเพศ และระดับการศึกษา มีผลต่อความพึงพอใจ ส่วนอายุ อาชีพ ไม่มีผลต่อความพึงพอใจ

พัชร งามกิจเจริญลาภ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อเมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวที่เข้าชมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนมากใช้ระยะเวลาท่องเที่ยวและใช้บริการ 3 - 4 ชั่วโมง จำนวนครั้งที่มาเที่ยว ส่วนมากมาครั้งแรก ร้อยละ 77 และกลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่เคยไปเที่ยวเมืองจำลองที่อื่นร้อยละ 53 และพบว่าอาชีพ เพศ ไม่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อเมืองโบราณ ยกเว้น ระดับการศึกษา ที่มีผลต่อความพึงพอใจ

วอนชนก ไชยสุนทร (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดลิ่งชัน ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวพึงพอใจในทรัพยากร และการบริการในระดับมาก ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับปัจจัยส่วนบุคคลจะแตกต่างกันเฉพาะระดับการศึกษา และความถี่ในการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

รุ่งกาญจน์ แสงกาญจน์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการท่องเที่ยว ณ วัดไชโยวรวิหาร จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในทุกด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในด้านบุคลากรให้บริการแตกต่างกัน

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิด และทฤษฎี ด้านบริการต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของพระราชวังสนามจันทร์ โดยนำมาพัฒนาเป็นตัวแปร 5 ด้านได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านบุคลากร ด้านบริการ ด้านสถานที่ และด้านราคา ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา มีดังนี้

ประชากร

ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ ในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ จากสถิตินักท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ ในปี พ.ศ.2551 วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม จำนวน 35,901 คน (งานประชาสัมพันธ์ พระราชวังสนามจันทร์. 7 มกราคม 2552 : 1)

กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 379 คน จากการเปิดตารางของ เคซี และมอร์แกน (R.V. Krejcie & D.W. Morgan ; อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์. 2546 : 179)

การสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 3 คน แจกแบบสอบถาม เมื่อนักท่องเที่ยวมาซื้อบัตรเข้าชมพระราชวังสนามจันทร์ โดยแบ่งการแจกเป็น 2 ช่วง คือช่วงเช้า 25 คน และช่วงบ่าย 25 คน ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ วันละ 50 คน โดยแจกผู้เข้าชม 1 คน เว้นช่วง 4 คน และขอเก็บแบบสอบถามคืนหลังจากที่นักท่องเที่ยวเข้าชมพระราชวังสนามจันทร์เรียบร้อยแล้ว โดยเก็บที่ประตูทางเข้าออกทั้ง 2 ทาง ใช้เวลาเก็บข้อมูลทั้งหมด 8 วัน ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม 2552 ถึง วันที่ 30 สิงหาคม 2552

เข้าชมพระราชวังสนามจันทร์เรียบร้อยแล้ว โดยเก็บที่ประตูทางเข้าออกทั้ง 2 ทาง ใช้เวลาเก็บข้อมูลทั้งหมด 8 วัน ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม 2552 ถึง วันที่ 30 สิงหาคม 2552

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน เป็นคำถามปลายปิด(Close - Ended Question) 3 ตอน และคำถามแบบปลายเปิด(Open - Ended Question) 1 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ จ.นครปฐม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น มีจำนวน 5 ข้อ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้านได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านบุคลากร ด้านบริการ ด้านสถานที่ และด้านราคา แบบสอบถามเป็นแบบการวัดประเมินค่า 5 ระดับ ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert ; อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 107-108) ซึ่งได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งหลักเกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์มากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์มาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์น้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์น้อยที่สุด

จากการกำหนดระดับคะแนน ทำการกำหนดระดับการแปลความหมายของคะแนนระดับการปฏิบัติต่อลักษณะของงานที่ปฏิบัติ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best. 1977 : 135) เป็นเครื่องวัด ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 - 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 - 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 - 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การจัดอันดับความพึงพอใจต่อพระที่นั่งและพระตำหนักฯ ภายในพระราชวังสนามจันทร์ เป็นคำถามการจัดอันดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านบุคลากร ด้านบริการ ด้านสถานที่ และด้านราคา เป็นคำถามแบบปลายเปิด

การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไปทดสอบความเที่ยงตรง(Validity) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. หาค่าความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence = IOC) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540 : 204) ดังนี้

ถ้าแน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาจุดประสงค์ที่ต้องการวัดให้ +1

ถ้าไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาจุดประสงค์ที่ต้องการวัดให้ 0

ถ้าแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาจุดประสงค์ที่ต้องการวัดให้ -1

สูตร หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ในการพิจารณาข้อคำถามใดมีค่าดัชนีของความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าคำถามนั้นมีความเที่ยงตรง ถ้าข้อคำถามใดมีค่าต่ำกว่า 0.5 จะต้องตัดทิ้งหรือปรับปรุงใหม่ซึ่งในการนี้มีแบบสอบถามที่ได้ตัดออกไปจำนวน 4 ข้อ เหลือแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 36 ข้อ

2. การหาความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try - out) กับนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพระราชวังสนามจันทร์ ในวันจันทร์ - วันศุกร์ จำนวน 30 คน แล้วนำ

แบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟาของครอนบรัค (Cronbach's Alpha Coefficiency) ค่าถามที่มีค่า 0.75 ขึ้นไปจึงนำไปใช้ (Cronbach. 1990 : 202 - 204) ในการนี้ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.941

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมถึงที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมพิเศษ สำนักพระราชวัง เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยวชาวไทย

2. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลกับนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 3 คน แจกแบบสอบถาม เมื่อนักท่องเที่ยวมาซื้อบัตรเข้าชมพระราชวังสนามจันทร์ โดยแบ่งการแจกเป็น 2 ช่วง คือช่วงเช้า 25 คน และช่วงบ่าย 25 คน ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ วันละ 50 คน โดยแจกผู้เข้าชม 1 คน เว้นช่วง 4 คน และขอเก็บแบบสอบถามคืนหลังจากที่นักท่องเที่ยวเข้าชมพระราชวังสนามจันทร์เรียบร้อยแล้ว โดยเก็บที่ประตูทางเข้าออกทั้ง 2 ทาง ใช้เวลาเก็บข้อมูลทั้งหมด 8 วัน ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม 2552 ถึง วันที่ 30 สิงหาคม 2552 ได้ครบจำนวน 379 คน คิดเป็นร้อยละร้อย

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผล ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และนำเสนอผลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านบุคลากร ด้านบริการ ด้านสถานที่ และด้านราคา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จ.นครปฐม ตามข้อมูลทั่วไป และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t - test และ One - Way ANOVA เมื่อพบว่าคะแนนเฉลี่ยทุกตัวแปรที่ทดสอบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 2540 : 6)

ตอนที่ 4 จัดอันดับความพึงพอใจต่อพระที่นั่งและพระตำหนักต่างๆ ภายในพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม วิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ (Percentage) จากจำนวนที่นักท่องเที่ยวให้อันดับ 1, 2, 3 .....8 และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมด้านเนื้อหา ด้านบุคลากร ด้านบริการ ด้านสถานที่ และด้านราคา ซึ่งเป็นแบบปลายเปิดใช้การจำแนกเป็นรายข้อวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่
  - 1.1 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage)
  - 1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ t-test และ One - Way ANOVA โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กรณีของ One - Way ANOVA ที่พบความแตกต่างได้ทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe') (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 2540 : 6)
3. สถิติที่ใช้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha Coefficiency) ของครอนบาค

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ดำเนินการและเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ใน t - test
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ใน F - test
df	แทน ชั้นของความอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน ผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean of Square)
sig	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
*	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 379 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติและนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักทอ่งเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักทอ่งเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 4 ผลการจัดอันดับความพึงพอใจต่อพระที่นั่งฯ และพระตำหนักฯ ภายใน พระราชวังสนามจันทร์

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัด นครปฐม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักทอ่งเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของนักทอ่งเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

(n = 379 คน)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	117	30.9
หญิง	262	69.1
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	56	14.8
20 - 30 ปี	175	46.2
31 - 40 ปี	43	11.3
41 - 50 ปี	35	9.2
มากกว่า 50 ปี	70	18.5
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	67	17.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	56	14.8
ปวส. / อนุปริญญา	26	6.9
ปริญญาตรี และสูงกว่า	230	60.7

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	(n = 379 คน)	
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	192	50.7
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	39	10.3
เอกชน/ธุรกิจส่วนตัว	84	22.2
อื่นๆ	64	16.9
จำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น		
ครั้งแรก	250	66.0
2 ครั้งและมากกว่า	129	34.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะ ดังนี้

เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 69.1 รองลงมาคือ เป็นเพศชาย จำนวน 117คน คิดเป็นร้อยละ 30.9

อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาคือมากกว่า 50 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 และน้อยที่สุดคือ อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2

ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่า จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 และน้อยที่สุดคือ มีระดับการศึกษาวส. / อนุปริญญา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9

อาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 รองลงมาคือ อาชีพเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 และน้อยที่สุดคือ อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3

จำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น พบว่า ส่วนใหญ่เข้าชมเป็นครั้งแรก จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 รองลงมาคือ เคยเข้าชม 2 ครั้งและมากกว่า จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อ
แหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม**

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
ชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยรวม

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึง พอใจ	อันดับ
1. ด้านเนื้อหา	4.26	0.52	มาก	2
2. ด้านบุคลากร	4.29	0.66	มาก	1
3. ด้านบริการ	4.18	0.61	มาก	3
4. ด้านสถานที่	4.13	0.52	มาก	4
5. ด้านราคา	3.96	0.64	มาก	5
รวม	4.16	0.48	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่ง
เรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. =
0.48) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านบุคลากร ($\bar{x} = 4.29$, S.D. =
0.66) รองลงมาคือ ด้านเนื้อหา ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.52) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ด้านราคา
($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.64)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
ชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ด้านเนื้อหา

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อ แหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ	อันดับ
ด้านเนื้อหา				
1. พระราชวังสนามจันทร์เป็นโบราณสถานและเป็น หลักฐานด้านอารยธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ	4.41	0.60	มาก	2
2. ประวัติความเป็นมาของพระราชวังสนามจันทร์ มีรายละเอียดที่ชัดเจน	4.21	0.66	มาก	4

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อ แหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ	อันดับ
3. สถาปัตยกรรมของพระที่นั่งฯ และพระตำหนักต่างๆ ภายในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์ มีความงดงาม	4.51	0.57	มากที่สุด	1
4. สิ่งของที่จัดแสดงอันเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 มีความ ชัดเจนทางด้านประวัติศาสตร์	4.25	0.73	มาก	3
5. สิ่งของที่จัดแสดง อันเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มี ความชัดเจนทางด้านประวัติศาสตร์	4.18	0.73	มาก	6
6. ภาพถ่ายต่างๆที่จัดแสดงภายในพระที่นั่งฯและ พระตำหนักต่างๆ บอกเล่าเรื่องราวของประวัติ ศาสตร์ได้อย่างชัดเจน	4.19	0.77	มาก	5
7. ละครเรื่อง“วิวาทะพระสมุทร” แสดงให้เห็นถึง พระอัจฉริยภาพทางการละครของ พระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6	4.18	0.80	มาก	7
8. บอร์ดบรรยายประวัติพระที่นั่งฯ และ พระตำหนักต่างๆ มีรายละเอียดที่ชัดเจน	4.16	0.79	มาก	8
รวม	4.26	0.52	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ด้านเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.52) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถาปัตยกรรมของพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆ ภายในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์ มีความงดงาม นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.57) ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก เรียง 3 ลำดับแรกได้ดังนี้ พระราชวังสนามจันทร์เป็นโบราณสถานและเป็นหลักฐานด้านอารยธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.60) สิ่งของที่จัดแสดงอันเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 มีความชัดเจนทางด้านประวัติศาสตร์ ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.73) ประวัติความเป็นมาของพระราชวังสนามจันทร์มีรายละเอียดที่ชัดเจน ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.66) และลำดับสุดท้ายคือ บอร์ดบรรยายประวัติพระที่นั่งฯ และพระตำหนักต่างๆ มีรายละเอียดที่ชัดเจน ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.79)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ด้านบุคลากร

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	อันดับ
ด้านบุคลากร				
1. เจ้าหน้าที่นำชมมีความรู้ในเรื่องของประวัติความเป็นมาของพระราชวังสนามจันทร์	4.25	0.72	มาก	5
2. เจ้าหน้าที่นำชมมีความรู้ในเรื่องของสถาปัตยกรรมและการตกแต่งภายในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์	4.25	0.72	มาก	5
3. เจ้าหน้าที่นำชมมีความรู้ในเรื่องของประวัติความเป็นมาของสิ่งของที่จัดแสดงภายในพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆ	4.30	0.81	มาก	3
4. เจ้าหน้าที่ มีจิตบริการที่ดีต่อนักท่องเที่ยว	4.35	0.78	มาก	1
5. เจ้าหน้าที่มีความสุภาพ กิริยามารยาทเหมาะสมกับงานบริการ	4.35	0.80	มาก	2
6. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยอัธยาศัยไมตรียิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเอง	4.26	0.67	มาก	4
รวม	4.29	0.66	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.66) เรียงตามความสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่มีจิตบริการที่ดีต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.78) เจ้าหน้าที่มีความสุภาพ กิริยามารยาทเหมาะสมกับงานบริการ ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.80) และเจ้าหน้าที่นำชมมีความรู้ในเรื่องของประวัติความเป็นมาของสิ่งของที่จัดแสดงภายในพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆ ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ด้านบริการ

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	อันดับ
ด้านบริการ				
1. ท่านได้รับความเสมอภาคในการให้บริการ	4.26	0.67	มาก	2
2. ท่านได้รับความสะดวกในการให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ ข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ	4.01	0.80	มาก	8
3. มีจำนวนของเจ้าหน้าที่นำชมเพียงพอต่อการบริการ นักท่องเที่ยว	4.13	0.75	มาก	6
4. มีการรับฟังข้อเสนอแนะและความต้องการของ นักท่องเที่ยว	4.10	0.79	มาก	7
5. เมื่อมีปัญหาท่านสามารถขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ได้เป็นอย่างดี	4.20	0.74	มาก	5
6. เจ้าหน้าที่ที่มีความรวดเร็วและกระตือรือร้นในการ บริการ	4.23	0.77	มาก	4
7. ท่านได้รับความสะดวกในการเข้าชมพระราชวัง สนามจันทร์	4.30	0.76	มาก	1
8. การแจ้งกฎระเบียบในการเข้าชมพระราชวังแก่นักท่องเที่ยว มีความชัดเจน	4.23	0.72	มาก	3
รวม	4.18	0.61	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ด้านบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.61) เรียงตามลำดับ คือ ท่านได้รับความสะดวกในการเข้าชมพระราชวังสนามจันทร์ ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.76) ท่านได้รับความเสมอภาคในการให้บริการ ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.67) และการแจ้งกฎระเบียบในการเข้าชมพระราชวังแก่นักท่องเที่ยว มีความชัดเจน ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.72)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ด้านสถานที่

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	อันดับ
ด้านสถานที่				
1. พระราชวังสนามจันทร์ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่งดงามและร่มรื่น	4.55	0.62	มากที่สุด	1
2. เสียงตามสายที่บรรยายประวัติความเป็นของพระราชวังสนามจันทร์ มีรายละเอียดที่ชัดเจน	4.10	0.82	มาก	5
3. บอร์ดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่หรือจุดเข้าชม มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.06	0.76	มาก	6
4. ห้องสุขาสำหรับบริการนักท่องเที่ยวมีเพียงพอและสะอาดถูกสุขลักษณะ	3.87	0.84	มาก	9
5. ตู้ล็อกเกอร์สำหรับฝากสิ่งของมีความปลอดภัย	3.87	0.82	มาก	8
6. ป้ายบอกทางต่างๆภายในพระราชวังสนามจันทร์ มีความชัดเจน	4.11	0.76	มาก	4
7. สถานที่จอดรถมีเพียงพอ	4.18	0.72	มาก	3
8. บริเวณภายในพระราชวังสนามจันทร์มีความสะอาด	4.44	0.66	มาก	2
9. แก้อัสนามสำหรับให้นักท่องเที่ยวนั่งพักผ่อนภายในพระราชวังสนามจันทร์ มีเพียงพอ	4.04	0.77	มาก	7
รวม	4.13	0.52	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ด้านสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.52) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระราชวังสนามจันทร์ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่งดงามและร่มรื่น ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.62) นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ บริเวณภายในพระราชวังสนามจันทร์ มีความสะอาด ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.66) สถานที่จอดรถมีเพียงพอ ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.72) และป้ายบอกทางต่างๆภายในพระราชวังสนามจันทร์ มีความชัดเจน ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.76)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ด้านราคา

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	อันดับ
ด้านราคา				
1. ราคาค่าบริการเข้าชมคุ้มค่างับความรู้ที่ได้รับ	4.21	0.69	มาก	1
2. ราคาค่าเช่ารถไฟฟ้าสมควรกับเวลาที่กำหนด	3.94	0.75	มาก	2
3. ของระลึกที่จัดจำหน่ายภายในพระราชวังสนามจันทร์ สมควรกับราคาที่กำหนด	3.92	0.74	มาก	3
4. เครื่องดื่ม และขนมขบเคี้ยว สมควรกับราคาที่จำหน่าย	3.90	0.77	มาก	4
5. อาหารที่จำหน่าย สมควรกับราคาที่กำหนด	3.88	0.74	มาก	5
รวม	3.96	0.64	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.64) เรียงลำดับได้ดังนี้ ราคาค่าบริการเข้าชมคุ้มค่างับความรู้ที่ได้รับ ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.69) ราคาค่าเช่ารถไฟฟ้าสมควรกับเวลาที่กำหนด ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.75) ของระลึกที่จัดจำหน่ายภายในพระราชวังสนามจันทร์ สมควรกับราคาที่กำหนด ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.74)

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน 1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันตามข้อมูลทั่วไป

สมมติฐาน 1.1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันตามเพศ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามเพศ

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์	เพศชาย (n = 107)		เพศหญิง (n = 178)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านเนื้อหา	4.27	0.53	4.25	0.51
2. ด้านบุคลากร	4.36	0.52	4.26	0.71
3. ด้านบริการ	4.20	0.54	4.17	0.65
4. ด้านสถานที่	4.15	0.55	4.12	0.53
5. ด้านราคา	3.96	0.67	3.96	0.62
รวม	4.19	0.45	4.15	0.50

จากตารางที่ 4.8 พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศชาย มีระดับความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ มากกว่านักท่องเที่ยวเพศหญิง ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.45) และ ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามเพศ

(n = 379 คน)

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	117	4.19	0.45	0.41	0.957
หญิง	262	4.15	0.50		
รวม	397				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามเพศ โดยใช้ค่า t - test พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐาน 1.2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ แตกต่างกันตามอายุ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามอายุ

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจ ต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนาม จันทร์	อายุ									
	ต่ำกว่า 20ปี		20 - 30ปี		31 - 40ปี		41 - 50ปี		มากกว่า 50 ปี	
	(n = 56)		(n = 175)		(n = 43)		(n = 35)		(n = 70)	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านเนื้อหา	4.29	0.45	4.15	0.52	4.25	0.57	4.41	0.47	4.43	0.51
2. ด้านบุคลากร	4.36	0.52	4.15	0.80	4.31	0.47	4.50	0.45	4.47	0.043
3. ด้านบริการ	4.35	0.49	4.06	0.69	4.05	0.58	4.36	0.50	4.32	0.48
4. ด้านสถานที่	4.25	0.45	4.06	0.56	4.00	0.59	4.24	0.52	4.23	0.48
5. ด้านราคา	4.03	0.73	3.90	0.62	3.93	0.64	4.16	0.56	4.01	0.62
รวม	4.26	0.40	4.06	0.53	4.10	0.49	4.33	0.39	4.29	0.39

จากตารางที่ 4.10 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ เมื่อพิจารณาตามอายุ โดยรวมพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.39) มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ มากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.39) อายุต่ำกว่า 20 ปี ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.40) อายุระหว่าง 31-40 ปี ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.49) และอายุระหว่าง 20-30 ปี ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามอายุ

(n = 379 คน)

ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ความพึงพอใจ โดยรวม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	4.570	1.143	4.977	0.001*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	374	85.848	0.230		
รวม	378	90.418			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ แตกต่างกันตามอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อไป

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามอายุเป็นรายคู่

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจต่อ แหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนาม จันทร์	$\bar{x}$	S.D.	อายุ				
			ต่ำกว่า 20 ปี	20 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	มากกว่า 50 ปี
ต่ำกว่า 20 ปี	4.26	0.40	-	0.193	0.151	0.077	0.035
20-30 ปี	4.06	0.53	-	-	0.041	0.270	0.229*
31-40 ปี	4.10	0.49	-	-	-	0.228	0.187
41-50 ปี	4.33	0.39	-	-	-	-	0.041
มากกว่า 50 ปี	4.29	0.39	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักท่องเที่ยวยาวที่มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้แตกต่างกับนักท่องเที่ยวยาวที่มีอายุมากกว่า 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐาน 1.3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ แตกต่างกันตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามระดับการศึกษา

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์	ระดับการศึกษา							
	มัธยมศึกษาตอนต้น (n = 67)		มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. (n = 56)		ปวส./อนุปริญญา (n = 26)		ปริญญาตรีและสูงกว่า (n = 230)	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านเนื้อหา	4.45	0.45	4.39	0.49	4.37	0.51	4.16	0.52
2. ด้านบุคลากร	4.48	0.48	4.34	0.44	4.37	0.51	4.21	0.75
3. ด้านบริการ	4.34	0.55	4.25	0.48	4.35	0.49	4.09	0.66
4. ด้านสถานที่	4.28	0.51	4.12	0.50	4.24	0.57	4.08	0.54
5. ด้านราคา	4.22	0.58	3.91	0.70	4.21	0.53	3.87	0.62
รวม	4.35	0.41	4.20	0.40	4.31	0.41	4.08	0.51

จากตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา โดยรวม พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.41) มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาปวส.หรืออนุปริญญา มัธยมศึกษาตอนปลาย ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.41), มัธยมศึกษาตอนปลาย ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.40) และปริญญาตรีและสูงกว่า ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามระดับการศึกษา

(n = 379 คน)

ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ความพึงพอใจ โดยรวม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	4.588	1.529	6.681	0.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	375	85.831	0.229		
รวม	378	90.418			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ แตกต่างกันตามระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อไป

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการศึกษา			
			มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	ปวส./อนุปริญญา	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
มัธยมศึกษาตอนต้น	4.35	0.41	-	0.153	0.047	0.272*
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	4.20	0.40	-	-	0.105	0.119
ปวส./อนุปริญญา	4.31	0.41	-	-	-	0.224
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	4.08	0.51	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักท่องเที่ยวยที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้ แตกต่างจากนักท่องเที่ยวยที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐาน 1.4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ แตกต่างกันตามอาชีพ

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามอาชีพ

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยว ชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์	อาชีพ							
	นักเรียน / นักศึกษา (n = 192)		ข้าราชการ / พนักงาน รัฐวิสาหกิจ (n = 39)		เอกชน / ธุรกิจ ส่วนตัว (n = 84)		อื่นๆ (n = 64)	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านเนื้อหา	4.19	0.49	4.29	0.60	4.27	0.54	4.41	0.48
2. ด้านบุคลากร	4.19	0.77	4.35	0.69	4.38	0.47	4.43	0.43
3. ด้านบริการ	4.12	0.66	0.14	0.69	4.17	0.54	4.39	0.47
4. ด้านสถานที่	4.12	0.54	4.07	0.68	4.14	0.54	4.18	0.41
5. ด้านราคา	3.93	0.65	3.97	0.62	3.95	0.69	4.09	0.52
รวม	4.11	0.51	4.16	0.54	4.18	0.46	4.30	0.36

จากตารางที่ 4.16 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ เมื่อพิจารณาตามอาชีพ โดยรวม พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพอื่นๆ ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.36) มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ มากกว่าอาชีพเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.46) อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.54) และนักเรียน/นักศึกษา ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามอาชีพ

(n = 379 คน)

ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ความพึงพอใจ โดยรวม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	1.783	0.594	0.515	0.058
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	378	88.635	0.236		
รวม	378	90.418			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ไม่แตกต่างกันตามอาชีพ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

**สมมติฐาน 1.4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวัง
สนามจันทร์ แตกต่างกัน ตามจำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น**

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
ชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามจำนวนครั้งที่เคยเข้าชม
โบราณสถานอื่น

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์	ครั้งแรก (n = 250)		2 ครั้งหรือมากกว่า (n = 129)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
	1. ด้านเนื้อหา	4.27	0.51	4.23
2. ด้านบุคลากร	4.31	0.64	4.25	0.75
3. ด้านบริการ	4.18	0.61	4.17	0.63
4. ด้านสถานที่	4.15	0.55	4.09	0.51
5. ด้านราคา	3.98	0.65	3.93	0.61
รวม	4.18	0.48	4.13	0.49

จากตารางที่ 4.18 พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าชมโบราณสถานอื่นครั้งแรก
มีระดับความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ มากกว่านักท่องเที่ยวที่มา 2 ครั้ง
หรือมากกว่า ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.48) และ ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้
พระราชวังสนามจันทร์ ตามจำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น

(n = 379 คน)

จำนวนครั้งที่เคย เข้าชม	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ครั้งแรก	250	4.18	0.48	0.903	0.898
2 ครั้งหรือมากกว่า	129	4.13	0.49		
รวม	397				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ ตามจำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น โดยใช้ t - test พบว่า ความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ตามข้อมูลทั่วไป

(n = 379 คน)

ตัวแปรอิสระ	ค่านัยสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	0.410		✓
2. อายุ	0.001*	✓	
3. ระดับการศึกษา	0.000*	✓	
4. อาชีพ	0.058		✓
5. จำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น			✓

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ แตกต่างกันตามอายุ ระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่แตกต่างกันตามเพศ อาชีพ และจำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น

ตอนที่ 4 การจัดอันดับความพึงพอใจต่อพระที่นั่งฯ และพระตำหนักฯ ภายในพระราชวังสนามจันทร์

ตารางที่ 4.21 จำนวนและร้อยละของการจัดอันดับความพึงพอใจต่อพระที่นั่งฯ และ
พระตำหนัก ภายในพระราชวังวังสนามจันทร์

(n = 379 คน)

ความพึงพอใจต่อพระที่นั่งฯ และพระตำหนัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อันดับ 1 พระที่นั่งพิมานปฐม	166	43.8
อันดับ 2 พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี	138	36.4
อันดับ 3 พระที่นั่งวัชรรมยา	131	34.6
อันดับ 4 พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์	141	37.2
อันดับ 5 พระตำหนักชาลีมงคลอาสน์	141	37.2
อันดับ 6 พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์	146	38.5
อันดับ 7 พระตำหนักทับขวัญ	168	44.3
อันดับ 8 พระตำหนักทับแก้ว	244	64.4

จากตารางที่ 4.21 พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อพระที่นั่งฯ และ พระตำหนัก ภายในพระราชวังสนามจันทร์ โดยนักท่องเที่ยวเลือกพระที่นั่งพิมานปฐม เป็นอันดับ 1 จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมา 3 อันดับแรก ได้แก่ พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 พระที่นั่งวัชรรมยา จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 และพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 และนักท่องเที่ยวเลือกพระตำหนักทับแก้ว เป็นอันดับ 8 จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 64.4

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน มีผู้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ตามตารางที่ 4.22 ดังนี้

ตารางที่ 4.22 จำนวนและร้อยละข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

(n = 49 คน)		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
(คน)		
ด้านเนื้อหา		
1. ควรจะจัดให้มีคำบรรยายได้ภาพและสิ่งของที่จัดแสดงให้มากกว่านี้	38	78
2. ควรจัดสิ่งของที่จัดแสดงในห้องให้นักท่องเที่ยวมองเห็นได้ชัด	32	65
3. ควรจะมีเอกสารแจกเพิ่มเติม	20	41
ด้านบุคลากร		
1. ควรมีเครื่องขยายเสียงให้นักท่องเที่ยวได้ฟังการบรรยายจากเจ้าหน้าที่ได้อย่างชัดเจน	40	82
2. ควรจัดเจ้าหน้าที่นำชมมารับรองนักท่องเที่ยวให้ตรงเวลา	20	41
ด้านบริการ		
1. ควรจะเปิดให้เข้าชมในวันหยุดนักขัตฤกษ์	34	69
2. ควรเพิ่มคำแนะนำในบางจุดเช่น เรือนบริวารที่ไม่ได้เปิดให้เข้าชม	18	37
3. ควรขยายเวลาปิดพระราชวังสนามจันทร์ออกไปให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้นานขึ้น	11	22
ด้านสถานที่		
1. ควรเพิ่มจำนวนห้องสุขาให้มากขึ้น	40	82
2. ควรเพิ่มจำนวนถังขยะให้มากขึ้น	9	18
ด้านราคา		
1. ควรปรับราคาค่าเช่ารถไฟฟ้าให้ลดลงเพราะราคาแพงเกินไป	10	20

จากตารางที่ 4.22 พบว่า นักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ดังนี้

ด้านเนื้อหา นักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้ ควรจัดให้มีคำบรรยายได้ภาพและสิ่งของที่จัดแสดงให้มากกว่านี้ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 78 รองลงมาคือการจัดสิ่งของที่จัดแสดงในห้องให้นักท่องเที่ยวมองเห็นได้ชัดขึ้น จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 65 และควรจัดให้มีเอกสารแจกเพิ่มเติม จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 41

ด้านบุคลากร นักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้ ควรเพิ่มเครื่องขยายเสียงให้นักท่องเที่ยวได้ฟังการบรรยายจากเจ้าหน้าที่ได้อย่างชัดเจน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 82

รองลงมาคือ ควรจัดเจ้าหน้าที่นำชมมารับรองนักท่องเที่ยวให้ตรงเวลา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 41

ด้านบริการ นักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้ ควรเปิดให้เข้าชมในวันหยุดนักขัตฤกษ์ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 69 รองลงมาคือ ควรเพิ่มคำแนะนำในบางจุดเช่น เรือนบริวารที่ไม่ได้เปิดให้เข้าชม จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 37 และควรขยายเวลาปิดพระราชวังสนามจันทร์ ออกไปเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้นานขึ้น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22

ด้านสถานที่ นักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้ ควรเพิ่มจำนวนห้องสุขาให้มากขึ้น จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 82 และควรเพิ่มจำนวนถังขยะให้มากขึ้น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18

ด้านราคา นักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้ ควรปรับราคาค่าเช่ารถไฟฟ้าให้ลดลง เพราะแพงเกินไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ 2) เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามข้อมูลทั่วไป และ 3) จัดลำดับความพึงพอใจที่มีต่อพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆภายในพระราชวังสนามจันทร์

ประชากรเป็นนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยที่เดินทางมาเยี่ยมชมชมพระราชวังสนามจันทร์ วันเสาร์และวันอาทิตย์ จำนวน 35,901 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คำนวณโดยจากการเปิดตารางของ เครซีและมอร์แกน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้กลับคืนมา 379 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจต่อพระที่นั่งฯ และพระตำหนักฯ ภายในพระราชวังสนามจันทร์ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.941 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผล โดยใช้สถิติพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t - test และ One Way ANOVA โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.1 มีอายุ 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.2 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 60.7 มีอาชีพนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.7 และเคยเข้าชมครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 66.0

1. ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยาวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านเนื้อหา ด้านบุคลากร ด้านบริการ ด้านสถานที่ และด้านราคา

2. ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันตามอายุ และระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่แตกต่างกันตามเพศ อาชีพ และจำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถาน

3. การจัดอันดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อพระที่นั่งฯ และพระตำหนักต่าง ๆ ภายในพระราชวังสนามจันทร์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ พระที่นั่งพิมานปฐม อันดับที่ 2 พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี อันดับที่ 3 พระที่นั่งวัชรนิรมยา และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเป็นอันดับที่ 8 ได้แก่ พระตำหนักทับแก้ว

อภิปรายผล

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม สามารถนำผลมาอภิปราย ได้ดังนี้

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์

นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากพระราชวังสนามจันทร์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม นักท่องเที่ยวจึงให้ความสนใจและเข้าเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ เมื่อมาเที่ยวในจังหวัดนครปฐม นอกจากเหตุผลของนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์เพื่อการพักผ่อนแล้ว นักท่องเที่ยวยังได้รับความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์ของชาติ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อีกทั้งบรรยากาศภายในพระราชวังสนามจันทร์มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น มีความสะอาด (สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดนครปฐม .2552 : 1) จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ เป็นรายด้าน สามารถนำผลมาอภิปราย ได้ดังนี้

ด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากกว่าด้านอื่นเนื่องจากเจ้าหน้าที่มีจิตบริการที่ดีต่อนักท่องเที่ยวมาก ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ภายในพระราชวังสนามจันทร์ทุกคนได้รับการอบรมให้มีจิตบริการที่ดีกับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ทางพระราชวังสนามจันทร์ได้จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ นำชมนักท่องเที่ยวอธิบายประวัติความเป็นมาของพระราชวังสนามจันทร์ ลักษณะสถาปัตยกรรม และศิลปวัตถุที่จัดแสดงให้ผู้เข้าชมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และความเพลิดเพลินในการเข้าชมพระราชวังสนามจันทร์ (งานประชาสัมพันธ์ พระราชวังสนามจันทร์. 2552)

ด้านเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สถาปัตยกรรมของพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆ ภายในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์ มีความงดงาม มาก ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมนั้น มีวัตถุประสงค์หลักในการเพื่อมาชมความงดงามของพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆภายในพระราชวังสนามจันทร์และเพื่อพักผ่อน นอกจากนี้ยังได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระราชวัง ประวัติศาสตร์ของชาติในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 และสิ่งของมีค่าที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่จัดแสดงอยู่ภายในพระที่นั่งพิมานปฐม พระที่นั่งอภิมหัยฤดี และพระที่นั่งวัชรวิมลยา (สำนักพระราชวัง. 2550 : 17 - 21)

ด้านบริการ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกในการเข้าชมพระราชวังสนามจันทร์มาก ทั้งนี้เนื่องจาก การเข้าชมพระราชวังสนามจันทร์ เจ้าหน้าที่จะนำชมพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆ ภายในพระราชวังสนามจันทร์ และอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพระราชวังสนามจันทร์รวมถึงการแสดงละครในบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 เรื่อง "วิvahพระสมุท" ที่จัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 13.30 น. (งานประชาสัมพันธ์ พระราชวังสนามจันทร์. 2552)

ด้านสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า พระราชวังสนามจันทร์มีการจัดสภาพแวดล้อมที่งดงามและร่มรื่น มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ทางสำนักพระราชวังได้ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในพระราชวังสนามจันทร์ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปนอกจากจะได้ชมความงดงามของพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆแล้วยังสามารถใช้เป็นสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกาย (งานประชาสัมพันธ์ พระราชวังสนามจันทร์. 2552)

ด้านราคา ผลการวิจัยพบว่า ราคาบัตรเข้าชมคุ้มค่ากับความรู้อันที่ได้รับ มาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก บัตรเข้าชมพระราชวังสนามจันทร์ 1 ใบ สามารถเข้าชมพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆภายในพระราชวังสนามจันทร์ ได้ทั้งวัน ซึ่งมีราคา 50 บาท สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ราคา 30 บาท สำหรับผู้ใหญ่ และราคา 10 บาท สำหรับนักเรียน/นักศึกษาและคณะที่ทำหนังสือขออนุญาตเข้าชมเป็นหมู่คณะ (งานประชาสัมพันธ์ พระราชวังสนามจันทร์. 2552)

การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ ตามข้อมูลทั่วไป

ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ แตกต่างกันตามอายุ และระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อายุ พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้ พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันตามอายุ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอายุมี

อิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 20 - 30 ปี มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้แตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 50 ปี จะมีความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มที่มีอายุ 20 - 30 ปี ซึ่งอาจเป็นเพราะการบริหารจัดการในด้านต่างๆของพระราชวังสนามจันทร์ยังไม่ครอบคลุมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกช่วงอายุ ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงการนำเสนอด้านเนื้อหาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ให้เข้าถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกช่วงอายุ เช่น จัดนิทรรศการสัญจรที่เปลี่ยนหัวข้อการนำเสนอไปตามเหตุการณ์สำคัญ เช่น นิทรรศการฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี นิทรรศการสิ่งของมีค่าที่บุคคลสำคัญต่างๆนำขึ้นทูลเกล้าฯถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ โดยใช้พื้นที่ภายในพระราชวังสนามจันทร์เป็นที่จัดแสดง (สำนักพระราชวัง. 2550 : 18) ซึ่งนอกจากนิทรรศการดังกล่าวจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวแล้วยังเป็นการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์อีกครั้งหนึ่งในรูปแบบของการมาชมนิทรรศการ

ระดับการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันตามระดับการศึกษา เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์แตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า โดยนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะมีความพึงพอใจต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์มากกว่ากลุ่มที่จบปริญญาตรีหรือสูงกว่า ทั้งนี้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ความสนใจในการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ มากกว่านักท่องเที่ยวในกลุ่มอื่นๆ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กำลังอยู่ในช่วงของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องศึกษาในเรื่องของประวัติศาสตร์ของชาติ ดังนั้นทางสถาบันการศึกษาต่างๆ จึงได้จัดให้นักเรียนเข้ามาศึกษาหาความรู้ในสถานที่จริง ทางจังหวัดนครปฐมจึงเลือกพระราชวังสนามจันทร์เข้าสู่หลักสูตรการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนสร้างความตระหนักและการปลูกจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าในการใช้แหล่งเรียนรู้ในการศึกษาเรียนรู้ (รุจิรี ภูสาระ. 2545 : 3)

ผลการจัดอันดับความพึงพอใจต่อพระที่นั่งฯ และพระตำหนักฯ ภายในพระราชวังวังสนามจันทร์

ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อพระที่นั่งฯ และ พระตำหนักฯ ภายในพระราชวังสนามจันทร์ โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเลือกพระที่นั่งพิมานปฐมเป็นอันดับ 1 จำนวน 166 คน เนื่องจาก การจัดแสดงสิ่งของต่างๆภายในพระที่นั่งพิมานปฐมนั้นมีความหลากหลาย จัดแสดงสิ่งของมีค่าในสมัยพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 และสิ่งของในสมัยพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทั้งนี้ที่สำคัญลวดลายของไม้ฉลุที่ตกแต่งบริเวณโดยรอบของพระที่นั่งพิมาน

ปฐมนั้นมีความประณีต และงดงาม ระเบียบทางเดินกว้างขวาง (สำนักพระราชวัง. 2550 : 17) และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเลือก พระตำหนักทับแก้ว เป็นอันดับ 8 จำนวน 244 คน ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย เนื่องจาก สถาปัตยกรรมภายนอกของพระตำหนักทับแก้วไม่โดดเด่น และสิ่งของที่จัดแสดงภายในพระตำหนักทับแก้วนั้นเป็นเรื่องราวของประวัติศาสตร์ฟุตบอลไทย ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จึงเลือกที่จะพึงพอใจในพระตำหนักทับแก้วเป็นอันดับสุดท้ายของพระที่นั่งฯและพระตำหนักฯ ที่เปิดให้เข้าชมทั้งหมดภายในพระราชวังสนามจันทร์ (สำนักพระราชวัง. 2550 : 46)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ด้านเนื้อหา ควรจะจัดให้มีบอร์ดบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับพระที่นั่งฯ และพระตำหนักต่างๆก่อนเข้าชมด้านใน เพื่อที่นักท่องเที่ยวที่เดินชมเองจะได้รับความรู้ความเข้าใจในประวัติความเป็นมาสถานที่นั้นๆ

ด้านบุคลากร ควรจะจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรที่มีหน้าที่นำชม ในเรื่องของประวัติศาสตร์สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 รวมทั้งพระราชประวัติของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 และความรู้ในเรื่องของสถาปัตยกรรมของพระที่นั่งฯ และพระตำหนักต่างๆภายในพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรภายในพระราชวังสนามจันทร์

ด้านบริการ ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในพระราชวังสนามจันทร์ ทางโทรศัพท์ เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้ทราบถึงกฎระเบียบการเข้าชมและรับทราบรายละเอียดของกิจกรรมที่จะจัดขึ้น และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวอีกวิธีหนึ่ง

ด้านสถานที่ ควรจัดหาตู้ล็อกเกอร์สำหรับฝากสิ่งของให้มีความปลอดภัยและมีสภาพใหม่กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในเรื่องของความปลอดภัยในทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และควรเพิ่มจำนวนห้องสุขาสำหรับบริการนักท่องเที่ยวให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์

ด้านราคา ควรกำหนดราคาอาหารที่จำหน่ายให้เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพ รวมถึงรสชาติของอาหาร เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้ใช้บริการศูนย์อาหารภายในพระราชวังสนามจันทร์เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกการท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพื่อนำปัจจัยเหล่านั้นมาพัฒนาและปรับปรุง แหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์
2. ควรศึกษามูลเหตุในการสร้างเรือนบริวารต่างๆ ภายในพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น และนำข้อมูลเหล่านั้นมาเผยแพร่ เพื่อให้พระราชวังสนามจันทร์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2545). นโยบายกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์. (2545). พระราชวังสนามจันทร์. กรุงเทพฯ : ไทยดีไซน์ พรินติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). 25 ปี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : บรรณากิจ.
- กิตติมา ปรีดีติลก. (2535). การบริหารและการบริหารการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรภาพพัฒนา.
- จรีพร นาคสัมฤทธิ์. (2545). พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชุมชมนบ้านบ่อสวก รูปแบบการเรียนรู้ของชาวชนบท จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาชนบทศึกษาและการพัฒนา บัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชา จิตวิทยาบริการ. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จินตนา บุญบงการ. (2543). การสร้างจิตสำนึกการให้บริการกับการปรับปรุงการบริการภาครัฐ. รวมผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาข้าราชการ : ข้าราชการไทยใน สหัสวรรษใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมการพิมพ์.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2542). การวางแผนและการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์. (2541). ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างไร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชุตตา ศิริไพบุลย์สินธ์. (2549). การประเมินศักยภาพและการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นาดยา ธนพลเกียรติ. (2547). การประเมินศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์การวางแผนการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นาดยา ปิลันธนานนท์ และคณะ. (2542). การศึกษาตามมาตรฐาน แนวคิดสู่การปฏิบัติ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม็ค.

- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2540). การสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย.
กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บุญเลิศ มาแสง. (2541). ระบบการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อชาวชนบทในระดับหมู่บ้าน.
กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- ปรัชญา เวชารัชช. (2540). บริการประชาชนทำได้ไม่ยาก (ถ้าอยากจะทำ). กรุงเทพฯ :
คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ.
- พลอยศรี โบราณานนท์. (2544). การท่องเที่ยวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มิ่งเมือง.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชร งามกิจเจริญลาภ. (2550). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อเมืองโบราณ
จังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์ ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสาร
การท่องเที่ยวและบันเทิง มหาวิทยาลัยเกริก.
- พัชรา ลากลือชัย. (2546). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการท่องเที่ยว
ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพวรรณ เกียรติโชติชัย. (2541). กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ศรีอนันต์
การพิมพ์.
- ภรณ์ กীরดีบุตร. (2539). การประเมินผลองค์การ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ภูสวัสดิ์ สุขเลี้ยง. (2545). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษา หมู่บ้าน
ห้วยโป่งตลาด อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระ
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มธุวรรณ พลวัน. (2546). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัด
การด้านการท่องเที่ยว : กรณีศึกษา ตลาดน้ำท่าคา ต.ท่าคา อ.อัมพวา
จ.สมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาชนบทศึกษาและ
การพัฒนา บัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มูลนิธิพระดาบส. (2552). คำพ่อสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพ.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2550). พระราชวังสนามจันทร์ และเสื่อป่ากับการรักษาความมั่นคง
ของชาติ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :
นานมีบุ๊คส์.

- รุจยา คำพรรณ. (2546). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รุจิรี ภูสาระ. (2545). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทบุ๊คพอยท์ จำกัด.
- รุ่งกาญจน์ แสงกาญจน์. (2550). ปัจจัยที่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการท่องเที่ยว ณ วัดไชโยวรวิหาร จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วอนชนก ไชยสุนทร. (2550). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน. โครงการสนับสนุนทุนวิจัยจากเงินรายได้ สาขาเทคโนโลยีการจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วิภาวรรณ พัฒนพงษ์. (2547). การรับรู้ข่าวสาร ปัจจัยจูงใจ ความพึงพอใจ และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศรัญญา วรากุลวิทย์. (2546). ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : เพ็ญฟ้าพรินติ้ง.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). สังคมวิทยาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนवासี และคณะ. (2540). การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC สำหรับงานวิจัย : วิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : วีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2547). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : วีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2549). รายงานขั้นสุดท้าย การกำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร(Agrotourism). เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐมและพุทธสมาคมจังหวัดนครปฐม. (2545). เอกสารประกอบ
 การสัมมนาทางวิชาการเมืองโบราณนครปฐม : นครปฐมศูนย์กลางแห่งทราวดี.
 นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดนครปฐม. (2552). คู่มือท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม.
 นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- สำนักงานศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครปฐม. (2542). แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม.
 นครปฐม : สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- สำนักพระราชวัง. (2550). เฉลิมฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์. กรุงเทพฯ : ดิน ดี ไชน์.
 สิปปนนท์ เกตุทัต.(2542). “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์”. จดหมายข่าว.(2) : 7
- สิริยุพา ศกุนตะเสถียร. (2545). การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการ
 ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
 จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุจินต์ ธารายุทธ. (2540). ประสิทธิภาพการบริหารโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ก้าวหน้า.
- สุมาลี สังข์ศรีและคณะ. (2548). รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้
 ตลอดชีวิต : พิพิธภัณฑ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุวิมล ตีรگانันท์. (2546). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. แนวทางสู่การปฏิบัติ
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวลักษณ์ จันทราสกุล. (2546). การสร้างและทดลองใช้คู่มือท่องเที่ยวโบราณสถานใน
 เขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โสภณา สุจริตกุล. (30 มีนาคม 2544). “จับตาอนาคตเยาวชนไทยเที่ยวไทย”. วารสารธุรกิจการ
 ท่องเที่ยว, 14(3).
- หลุย จำปาเทศ. (2543). จิตวิทยาการจูงใจ. กรุงเทพฯ : บริษัทสามัคคีสาสน์.
 หน่วยศึกษานิเทศก์. (2544). การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน
 และท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์
 กรมสามัญศึกษา.
- อมร รักษาสัตย์. (2542). “บทบาทของผู้บังคับบัญชาในการส่งเสริมประสิทธิภาพ”. วารสาร
 รัฐประศาสนศาสตร์, 6 : 20 - 23.
- อรพิน บุญแย้ม. (2544). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการมาเที่ยวในวัด

**พระศรีสรรเพชญ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พระนครศรีอยุธยา. สถาบันราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.**

Armstrong, Gray ; Kotler, Philip. (2003). **Marketing and Introduction.** (6th ed.).
New Jersey: Pearson Education.

Best, John W. (1977). **Research in Education.** (3rd ed.). New Delhi : Prentice-Hall of
India Private Limited.

Fippo, EB. (1961). **Principle of Personal Management.** New York : McGraw - Hill.

Good, Carter V. (1973). **Research in Education.** New York : McGraw Hill Book
Company.

Gronross, Christian. (1990). **Service Management and Marketing.** New York :
Lexington.

Kotler, Philip. (1997). **Marketing Management: Analysis, Planning,
Implementation and Control.** (9th ed.). USA. : Prentice Hall International. Inc.

Millett , John D. (1954). **Management in the Public Service : The Quest for Effective
Performance.** New York : McGraw - Hill Company.

Shelley, M. (1975). **Responding to Social Change.** Pennsylvania : Dorned ,
Hutchison Press.

Staton, W.J. (1981). **Fundamentals of Marketing.** New York : McGraw - Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

**หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจเครื่องมือวิจัย และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ**

ที่ ศธ ๐๕๖๒.๑๑/๙๖๐๐.๑๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คร.มาเรียม นิลพันธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบฟอร์มการตรวจสอบเครื่องมือ

ด้วย นางวิไลลา ผู้มีโชคชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี พงษ์ศิริบุญ และ ดร. สุวิมล อังควาณิช เป็นกรรมการที่ปรึกษา

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประจำตัวนักศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถในการเรื่องดังกล่าว และคำแนะนำของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือของนักศึกษาและต่อวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง

บัณฑิตวิทยาลัยจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผานิตดา อัจฉริยนนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๔๒ ๖๕๐๐-๕๕ ต่อ ๑๕๐๑, ๑๕๐๓, ๐ ๒๕๑๓ ๖๕๖๘

โทรสาร ๐ ๒๕๑๒ ๑๘๑๗

www.bv.bru.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๖๒.๑๑/๑๖๐๗.๑๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน นายสมประสงค์ รุ่งเรือง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบฟอร์มการตรวจสอบเครื่องมือ

ด้วย นางวิไลลา ผู้มีโชคชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี พงษ์ศิริบุญ และ ดร. สุวิมล อังควานิช เป็นกรรมการที่ปรึกษา

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประจำตัวนักศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องดังกล่าว และคำแนะนำของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือของนักศึกษาและต่อวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง

บัณฑิตวิทยาลัยจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผานิดดา อังกรนิพนธ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๔๒ ๖๕๐๐-๕๕ ต่อ ๑๕๐๑, ๑๕๐๓, ๐ ๒๕๔๓ ๖๕๖๘

โทรสาร ๐ ๒๕๑๒ ๑๘๑๗

หมายเหตุ ต้องการติดต่อนักศึกษา โทร.....

ที่ ศธ ๐๕๖๒.๑๑/วอ.๐๗.๑๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัยทิพย์ สาขลวิจารณ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบฟอร์มการตรวจสอบเครื่องมือ

ด้วย นางวิไล ผู้มีโชคชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์ และ ดร. สุวิมล ยิ่งความนิช เป็นกรรมการที่ปรึกษา

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประจำตัวนักศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถในการเรื่องดังกล่าว และคำแนะนำของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือของนักศึกษาและต่อวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง

บัณฑิตวิทยาลัยจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตตา อัจฉริยมนตรี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๔๒ ๖๕๐๐-๕๕ ต่อ ๑๕๐๑, ๑๕๐๓, ๐ ๒๕๑๓ ๖๕๖๘

โทรสาร ๐ ๒๕๑๒ ๑๘๑๖

หมายเหตุ ส่งการติดต่อกับนักศึกษา โทร.....

ที่ ศธ ๐๕๖๒.๑๑/๖๖๐๙.๖๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยศ ไพวิทยศิริธรรม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบฟอร์มการตรวจสอบเครื่องมือ

ด้วย นางวิไลลา ผู้มีโชคชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี พงษ์ศิริบุญ และ ดร.สุวิมล อังควาณิช เป็นกรรมการที่ปรึกษา

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประจำตัวนักศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องดังกล่าว และคำแนะนำของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือของนักศึกษาและต่อวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง

บัณฑิตวิทยาลัยจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานิตกา อังชรียนนธ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๔๒ ๖๕๐๐-๕๕ ต่อ ๑๕๐๑, ๑๕๐๓, ๐ ๒๕๑๓ ๖๕๖๘

โทรสาร ๐ ๒๕๑๒ ๑๘๑๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ที่ ศธ ๐๕๖๒.๑๑/๑๖๐๙.๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสัญญาติ วัชรภักดิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบฟอร์มการตรวจสอบเครื่องมือ

ด้วย นางวิธสา ผู้มีโชคชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยุคใหม่ต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี พงษ์ศิริบุญญ์ และ ดร. สุวิมล อังควาณิช เป็นกรรมการที่ปรึกษา

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประจำตัวนักศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องดังกล่าว และคำแนะนำของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือของนักศึกษาและต่อวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง

บัณฑิตวิทยาลัยจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตดา อังกริยนนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๕๒ ๖๕๐๐-๕๕ ต่อ ๑๕๐๑, ๑๕๐๓, ๐ ๒๕๑๓ ๖๕๖๘

โทรสาร ๐ ๒๕๑๒ ๑๘๑๗

หมายเหตุ ต้องการติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย โทร.....

ที่ ศธ ๐๕๖๒.๑๑/๒๖๐๘.๕๒

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๒๕ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน หัวหน้าฝ่ายพิพิธภัณฑศาสตร์ที่นั่งวิมานเมฆ

ด้วย นางวิไลลา ผู้มีโชคชัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้จัดทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีกำหนดสอบในวันที่ ๗ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๕๕๒ ตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง ๑๕-๑๔๐๗ ชั้น ๑๔ อาคารจันทรา-กาญจนภิเษก
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านขออนุญาตให้ นางสาวสุรีพร
โชติธรรมโม มาร่วมเป็นกรรมการสอบ ในวัน เวลา และสถานที่ ดังกล่าวข้างต้นด้วยจักขอบพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานิตกา อัจฉริยนนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๒๕๔๒-๖๕๐๐-๕๕ ต่อ ๑๕๐๑-๒ , ๐-๒๕๑๓-๖๕๖๘

โทรสาร. ๐-๒๕๑๒-๑๘๑๗

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

พ.ล. 1012/ 2-8-52

เลขที่	งานพระราชวังสนามจันทร์
	พระตำหนักปากหมี่
เลขที่รับ	1041
วันที่	4 ธ.ค. 2552

พระราชวังสนามจันทร์	
... งานประชาสัมพันธ์ ...	
เลขที่	๙๖๘/๙๖
วันที่	๖ ธ.ค.

ที่ ศธ ๐๕๖๒.๑๑/๑๕๐๑.๕๒

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความร่วมมือเพื่อการวิจัย
เรียน ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมพิเศษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางวิไล ผู้มีโชคชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี พงษ์ศิริคุณและดร.สุวิมล อังควาณิช เป็นกรรมการที่ปรึกษาการจัดทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ นักศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์โปรดให้ นางวิไล ผู้มีโชคชัย ได้เก็บข้อมูล ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานในหน่วยงานของท่านต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้ดูแลพระราชวังสนามจันทร์
เพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ.

ขอแสดงความนับถือ

๙๖๘
๙๖๘/๙๖
๖ ธ.ค. ๕๒

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผานิตดา อัจฉริยนนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๒-๕๔๒-๖๕๐๐-๕๕ ต่อ ๑๕๐๑, ๑๕๐๓, ๐๒-๕๑๓-๖๕๖๘
โทรสาร. ๐๒-๕๑๒-๑๘๑๗
หมายเหตุ ต้องการติดต่อนักศึกษา โทร ๐๘๑๕๕๑๘๓๐๕

เรียน ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมพิเศษ
เพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ

(นายสัญญาติ วัชรภักดิ์)

พนักงานพิเศษ

ผู้ดูแลพระราชวังสนามจันทร์

๑๓ ส.ค. ๒๕๕๒

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ต่อแหล่งเรียนรู้
พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดยการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้มากที่สุดและครบทุกข้อ ซึ่งข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากท่านจะถือเป็นความลับและจะนำไปใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆภายในพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งมา ณ โอกาสนี้

นางวิไลสา ผู้มีโชคชัย
 นักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) ต่ำกว่า 20 ปี 2) 20 - 30 ปี
 3) 31 - 40 ปี 4) 41 - 50 ปี
 5) มากกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

- 1) มัธยมศึกษาตอนต้น
 2) มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.
 3) ปวส. / อนุปริญญา
 4)ปริญญาตรี และสูงกว่า

4. อาชีพ

- 1) นักเรียน / นักศึกษา
 2) รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 3) เอกชน / ธุรกิจส่วนตัว
 4) อื่นๆ โปรดระบุ .....

5. จำนวนครั้งที่เคยเข้าชมโบราณสถานอื่น

- 1) ครั้งแรก 2) 2 ครั้งหรือมากกว่า

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้

พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ท่านเลือก

คำตอบเดียว ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง

ข้อ	ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านเนื้อหา</u>					
1.	พระราชวังสนามจันทร์เป็นโบราณสถานและเป็นหลักฐานด้านอารยธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ					
2.	ประวัติความเป็นมาของพระราชวังสนามจันทร์มีรายละเอียดที่ชัดเจน					
3.	สถาปัตยกรรมของพระที่นั่งและพระตำหนักต่างๆ ภายในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์มีความงดงาม					
4.	สิ่งของที่จัดแสดงอันเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 มีความชัดเจนทางด้านประวัติศาสตร์					
5.	สิ่งของที่จัดแสดง อันเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มีความชัดเจนทางด้านประวัติศาสตร์					
6.	ภาพถ่ายต่างๆที่จัดแสดงภายในพระที่นั่งและพระตำหนักต่างๆ บอกเล่าเรื่องราวของประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน					
7.	ละครเรื่อง"วิเวทพระสมุทร" แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพทางการละครของพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6					
8.	บอร์ดบรรยายประวัติพระที่นั่งฯ และพระตำหนักต่างๆ มีรายละเอียดที่ชัดเจน					

ข้อ	ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านบุคลากร</u>					
9.	เจ้าหน้าที่นำชมมีความรู้ในเรื่องของประวัติความเป็นมาของพระราชวังสนามจันทร์					
10.	เจ้าหน้าที่นำชมมีความรู้ในเรื่องของสถาปัตยกรรมและการตกแต่งภายในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์					
11.	เจ้าหน้าที่นำชมมีความรู้ในเรื่องของประวัติความเป็นมาของสิ่งของที่จัดแสดงภายในพระที่นั่งฯและพระตำหนักต่างๆ					
12.	เจ้าหน้าที่ มีจิตบริการที่ดีต่อนักท่องเที่ยว					
13.	เจ้าหน้าที่มีความสุภาพ กิริยามารยาทเหมาะสมกับงานบริการ					
14.	เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยอัธยาศัยไมตรียิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเอง					
	<u>ด้านบริการ</u>					
15.	ท่านได้รับความเสมอภาคในการให้บริการ					
16.	ท่านได้รับความสะดวกในการให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ ,ข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ					
17.	มีจำนวนของเจ้าหน้าที่นำชมเพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยว					
18.	มีการรับฟังข้อเสนอนะและความต้องการของนักท่องเที่ยว					
19.	เมื่อมีปัญหาท่านสามารถขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ได้เป็นอย่างดี					
20.	เจ้าหน้าที่มีความรวดเร็วและกระตือรือร้นในการบริการ					
21.	ท่านได้รับความสะดวกในการเข้าชมพระราชวังสนามจันทร์					
22.	การแจ้งกฎระเบียบในการเข้าชมพระราชวังแก่นักท่องเที่ยว มีความชัดเจน					

ข้อ	ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านสถานที่</u>					
23.	พระราชวังสนามจันทร์ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่งดงามและร่มรื่น					
24.	เสียงตามสายที่บรรยายประวัติความเป็นมาของพระราชวังสนามจันทร์ มีรายละเอียดที่ชัดเจน					
25.	บอร์ดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่หรือจุดเข้าชม มีความชัดเจนเข้าใจง่าย					
26.	ห้องสุขาสำหรับบริการนักท่องเที่ยวมีเพียงพอและสะอาดถูกสุขลักษณะ					
27.	ตู้ล็อกเกอร์สำหรับฝากสิ่งของมีความปลอดภัย					
28.	ป้ายบอกทางต่างๆภายในพระราชวังสนามจันทร์ มีความชัดเจน					
29.	สถานที่จอดรถมีเพียงพอ					
30.	บริเวณภายในพระราชวังสนามจันทร์มีความสะอาด					
31.	เก้าอี้สนามสำหรับให้นักท่องเที่ยวนั่งพักผ่อนภายในพระราชวังสนามจันทร์ มีเพียงพอ					
	<u>ด้านราคา</u>					
32.	ราคาค่าบัตรเข้าชมคุ้มค่ากับความรู้อันที่ได้รับ					
33.	ราคาค่าเช่ารถไฟฟ้าสมควรกับเวลาที่กำหนด					
34.	ของระลึกที่จัดจำหน่ายภายในพระราชวังสนามจันทร์ สมควรกับราคาที่กำหนด					
35.	เครื่องดื่ม และขนมขบเคี้ยว สมควรกับราคาที่จำหน่าย					
36.	อาหารที่จำหน่าย สมควรกับราคาที่กำหนด					

ตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจต่อพระที่นิ่งๆและพระตำหนักต่าง ๆ ภายใน
พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง โปรดใส่หมายเลข 1 , 2 , 3 .... ลงใน หน้าชื่อพระที่นิ่งๆ
และพระตำหนักต่าง ๆ ภายในพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
ที่ท่านชอบมากที่สุด ตามลำดับ

พระที่นิ่งพิมานปฐม

พระที่นิ่งอภิรมย์ฤดี

พระที่นิ่งวัชรียา

พระที่นิ่งสามัคคีขุมมาตย์

พระตำหนักชาลีมงคลอาสน์

พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์

พระตำหนักทับขวัญ

พระตำหนักทับแก้ว

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัด นครปฐม**1. ด้านเนื้อหา**

.....
.....
.....

2. ด้านบุคลากร

.....
.....
.....

3. ด้านบริการ

.....
.....
.....

4. ด้านสถานที่

.....
.....
.....

5. ด้านราคา

.....
.....
.....

ภาคผนวก ง

การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์

**การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัด โดยรวม
ของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์
จังหวัดนครปฐม**

No	Scale Mean If Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha It Item Deleted
1	146.7056	196.685	.110	.942
2	146.9389	190.208	.485	.940
3	146.6056	191.223	.437	.940
4	147.0722	184.425	.648	.939
5	147.1056	184.511	.665	.938
6	147.2722	189.905	.457	.940
7	147.1722	188.250	.514	.940
8	147.1722	186.330	.507	.940
9	146.9056	189.225	.590	.939
10	146.9056	183.766	.867	.937
11	146.8389	190.553	.532	.940
12	146.8056	184.184	.724	.938
13	146.7722	188.445	.529	.940
14	146.7389	185.681	.741	.938
15	146.7722	185.215	.713	.938
16	147.1056	185.867	.695	.938
17	147.0056	189.338	.525	.940
18	147.0389	184.934	.755	.938
19	146.9056	188.111	.666	.939
20	146.9056	190.065	.534	.940
21	146.8389	188.748	.586	.939
22	146.9056	183.053	.911	.937
23	146.5389	191.612	.416	.941
24	147.1722	192.388	.251	.942
25	147.1722	184.848	.610	.939

การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัด โดยรวม
ของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้พระราชวังสนามจันทร์
จังหวัดนครปฐม

No	Scale Mean If Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha If Item Deleted
26	147.3722	185.229	.591	.939
27	147.3389	185.553	.585	.939
28	147.1722	183.445	.607	.939
29	146.9389	184.426	.714	.938
30	146.8056	184.885	.686	.938
31	147.2056	187.386	.543	.940
32	146.9056	195.547	.150	.943
33	147.3389	189.288	.432	.941
34	147.3722	189.609	.408	.941
35	147.4722	190.947	.383	.941
36	147.4722	189.119	.447	.940

N of Cases = 30

N of Items = 36

Alpha = .941

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีของความสอดคล้อง(IOC)

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีของความสอดคล้อง(IOC)

จุดประสงค์	คำถามข้อที่	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ด้านเนื้อหา	1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	2	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	3	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	6	0	+1	0	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้
	7	0	+1	-1	+1	+1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
	8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	9	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
ด้านบุคลากร	10	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	12	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ด้านบริการ	16	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	19	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

จุดประสงค์	คำถามข้อที่	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ด้าน สถานที่	24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	25	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	28	+1	0	0	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้
	29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	30	+1	0	-1	+1	+1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
	31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ด้านราคา	34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	35	+1	0	0	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้
	36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
	37	+1	0	-1	+1	+1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
	38	+1	0	-1	+1	+1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
	39	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
	40	+1	0	0	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้

ภาคผนวก ฉ

การทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว

**การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้
พระราชวังสนามจันทร์ โดยรวมและรายด้าน ตามอายุ**

(n = 379 คน)

ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านเนื้อหา					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	4.878	1.220	4.644	0.001*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	374	98.206	0.263		
รวม	378	103.084			
ด้านบุคลากร					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	7.917	1.979	4.663	0.001*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	374	158.752	0.424		
รวม	378	166.669			
ด้านบริการ					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	7.297	1.824	4.959	0.001*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	374	137.579	0.368		
รวม	378	144.875			
ด้านสถานที่					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	3.563	0.891	3.095	0.016*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	374	107.643	0.288		
รวม	378	111.206			
ด้านราคา					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	2.356	0.634	1.552	0.187
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	374	152.789	0.409		
รวม	378	135.325			
ความพึงพอใจ โดยรวม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	4.570	1.143	4.977	0.001*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	374	85.848	0.230		
รวม	378	90.418			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้
พระราชวังสนามจันทร์ โดยรวมและรายด้าน ตามระดับการศึกษา**

(n = 379 คน)

ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านเนื้อหา					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	6.083	2.028	7.839	0.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	375	97.001	0.259		
รวม	378	103.084			
ด้านบุคลากร					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	3.967	1.322	3.048	0.029*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	375	162.703	0.434		
รวม	378	166.669			
ด้านบริการ					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	4.536	1.512	4.041	0.008*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	375	140.339	0.374		
รวม	378	144.875			
ด้านสถานที่					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	2.610	0.870	3.004	0.030*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	375	108.593	0.290		
รวม	378	111.206			
ด้านราคา					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	8.038	2.679	6.821	0.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	375	147.287	0.393		
รวม	378	155.325			
ความพึงพอใจ โดยรวม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	4.588	1.529	6.681	0.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	375	85.831	0.229		
รวม	378	90.418			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อแหล่งเรียนรู้
พระราชวังสนามจันทร์ โดยรวมและรายด้าน ตามอาชีพ**

(n = 379 คน)

ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านเนื้อหา					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	2.474	0.825	3.073	0.028*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	378	100.611	0.268		
รวม	378	103.084			
ด้านบุคลากร					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	4.135	1.378	3.180	0.024*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	378	162.535	0.433		
รวม	378	166.669			
ด้านบริการ					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	3.588	1.196	3.174	0.024*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	378	141.288	0.377		
รวม	378	144.875			
ด้านสถานที่					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	0.338	0.113	0.381	0.767
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	378	110.568	0.296		
รวม	378	111.206			
ด้านราคา					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	1.198	0.399	0.971	0.406
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	378	154.127	0.411		
รวม	378	155.325			
ความพึงพอใจ โดยรวม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	1.783	0.594	0.515	0.058
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	378	88.635	0.236		
รวม	378	90.418			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล		นางวิไลสา ผู้มีโชคชัย
วันเดือนปีเกิด		26 ตุลาคม พ.ศ. 2515
สถานที่เกิด		จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน		2/3 ถนนราชดำริห์ใน ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000
สถานที่ทำงานปัจจุบัน		พระราชวังสนามจันทร์ สำนักพระราชวัง ถนนราชมรรคาใน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000
ตำแหน่งหน้าที่การทำงานในปัจจุบัน		เจ้าหน้าที่บริหารงานในพระองค์
ประวัติการศึกษา	2543	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ)
	2552	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม